

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΣΤ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1959 | ΑΡΙΘ. 12

ΜΙΑ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Οἱ Σταθμοὶ πρώτων κοινωνικῶν βοηθειῶν εἶναι ἀπὸ τὰς ὀργανώσεις τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος καὶ ἐξυπηρετοῦν ἐκτάκτους ἀνάγκας Ἑλλήνων πολιτῶν. Ἡ ἀνακούφισις τῶν ψυχικῶς πασχόντων ἀπὸ ἀπρόοπτα περιστατικά, πὸν συγκλονίζουσι πολλὰς μέχρι θανάτου τὴν ζωὴν των, εἶναι μία ἐκδήλωσις ὑψηλῆς φιλανθρωπίας, ἡ ὁποία σημειώνει τὴν πολιτιστικὴν ἀξίαν τοῦ Ἐθνους. Καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι ποικίλαι λειτουργίαι τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος ἔχουσι βαθειὰν ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δίδουσι ἀφορμὰς ἐθνικῆς ὑπερηφανείας, ἐφ' ὅσον ἡ πηγὴ τῶν ἐμπνεύσεων καὶ τῶν συλλήψεων τῶν κοινωνικῶν αὐτῶν λειτουργιῶν εἶναι ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ Βασιλικὴ Αὐτοῦ οἰκογένεια.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ μεγάλη καὶ ἔνδοξος ἱστορία τοῦ Ἐθνους ἐσημειώθη ὑπὸ τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς του παραδόσεως. Ὁ Χριστιανισμὸς διεμορφώθη καὶ ἐξεφράσθη εἰς τὰ σχήματα τοῦ ὠραίου πολιτισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος. Ὁ πολιτισμὸς οὗτος ὑπῆρξεν ἀνθησις τοῦ πνεύματος εἰς τὰ ἐπιπεδα τῆς τέχνης, τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως. Ὁ ἄνθρωπος ἀνευρέθη εἰς τὴν σωματικὴν του διάπλασιν καὶ ἁρμονίαν καὶ ὁ κόσμος ἀνεζητεῖτο εἰς ἀφηρημένα φιλοσοφικὰ συστήματα, ἡ δὲ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας περιωριζέτο εἰς τὸ πολιτικὸν της σχῆμα. Ἐντεῦθεν ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας δὲν κατηργήθη, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο ὡς ἔκφρασις κοινωνικῆς ἀναγκαιότητος. Μόνον ὁ Χριστιανισμὸς ἀνεστήλωσε τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν ὡς ὑπερτάτην ἀξίαν τῆς ζωῆς. Ἐκ τῆς συνυφάνσεως δὲ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς πνευματικοῦ βάθους καὶ τῶν σχημάτων τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ ὡς τέχνης, ὡς ποιήσεως, ὡς διοικήσεως ἐδημιουργήθη ἡ ἐλληνοχριστιανικὴ παράδοσις. Ἐξ αὐτῆς προήλθεν ὁ

βυζαντινὸς ἑλληνικὸς πολιτισμὸς. Ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθησαν ἥρωες καὶ Μάρτυρες, ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα ἢ συνέχουσα ἐπὶ αἰῶνας τὸ Ἔθνος, ἡ ὁδηγοῦσα αὐτὸ εἰς ἀγῶνας ἀπελευθερώσεως. Κατὰ τὸ 1821 ἐξεργάγη πανελλήνιος ἐπανάστασις, πὸν συνεκλόνησε τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν. Μετὰ φοβεροὺς πολέμους ἐπὶ ἔτη ἀνεστηλώθη ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἐθνους καὶ ἔλαβε μορφήν ἐλευθέρας Πολιτείας μὲ ἐπικεφαλῆς Βασιλέα, διότι τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως ἐζωντάνευε τὴν ἀνάμνησιν τῆς Βυζαντινῆς Βασιλείας. Ἄλλωστε ὁ ἔνδοξος καὶ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου εἶχε χαραχθῆ βαθύτατα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἐθνους καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ κράτους ὡς βασιλευομένης Πολιτείας ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ προεικόνισμα τῆς ἀναστάσεως τῆς ἀπολεσθείσης Βυζαντινῆς Βασιλείας. Ἡ ἀπόκτησις ἄρρενος τέκνου ὑπὸ τῶν βασιλέων Γεωργίου καὶ Ὀλγας, ἡ βάπτισις του κατὰ τὸ Ὀρθόδοξον δόγμα, ἡ ἐπισφράγισις τοῦ προσώπου του μὲ τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος εἶχον συνεγείρει τὸν ἐθνουσιῶντα λαὸν εἰς κύματα συγκεντρώσεων, διότι οὗτος διέβλεπε ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νεογενήτου Διαδόχου τοῦ Θρόνου τὴν ἀναβιωθεῖσαν συνέχειαν τῆς μεγάλης βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ὅσω καὶ ἂν αἱ νέαι πολιτικαὶ συνθήκαι χαράσσον σήμερον ἰδίαν ὁδὸν πολιτικῶν κατευθύνσεων, τὸ πνευματικὸν ἱστορικὸν βάθος τοῦ Ἐθνους σημειώνεται εἰς τὴν χώραν τοῦ ὑποσυνειδήτου του, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ γεννῶνται πάντοτε ζωηραὶ αἱ μεγάλαι ἐλπίδες του, θὰ προβάλλωνται τὰ ὑψηλὰ ἰδανικά του, θὰ προδιαγράφεται ἡ ἔνδοξος πορεία τῆς Ἰστορίας του. Εἰς αὐτὰς τὰς ἱερὰς ἀναμνήσεις ἔχει τὰς ρίζας του τὸ Βασιλικὸν Στέμμα τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ συνεκτικὴ δύναμις

τοῦ Ἔθνους, ἡ κορύφωσις καὶ συγχρόνως ἡ ἱεράρχησις τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, τὸ σύμβολον τῶν ἱερῶν παλμῶν καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ Ἔθνους. Τοῦτο οὐδέποτε πρέπει νὰ παραθεωρῆται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς ἡγεσίας. Ἐντεῦθεν, δταν τὸ Στέμμα λαμβάνῃ πρωτόβουλίαν πρὸς ἴδρυσιν ὀργανώσεων καὶ θεσμῶν μὲ σκοπὸν τὴν κάλυψιν σπουδαίων ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ ἢ πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ του ἐπιπέδου, προκαλεῖ ἰδιαίτερας συγκινήσεις εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχὴν, ἐξυψώνει τὸ ἐθνικὸν φρόνημα καὶ φωτίζει τὴν ἡρωϊκὴν ἱστορικὴν πορείαν τοῦ εὐσεβοῦς Ἔθνους.

Αἱ ὡς ἄνω σκέψεις ἐξηγοῦν εἰς κάθε Ἕλληνα πολίτην τὸ βαθὺ νόημα τῶν σκοπῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος καὶ ὀφείλουν νὰ προκαλοῦν τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον ὡς πρὸς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰδρύματος πρὸς τὸ γενικὸν καλὸν ὄλων τῶν Ἑλλήνων.

Ἀπὸ ἰστοιότητος ἀπόψεως ἐξεταζομένου τοῦ σκοποῦ τῶν Σταθμῶν πρώτων κοινωνικῶν βοηθειῶν, ἀναγνωρίζονται οὗτοι ὡς ἐξυπηρετοῦντες σπουδαίως τὴν ἀνθρωπίνην τιμὴν καὶ ἀξιοπρέπειαν καὶ βεβαιοῦν μίαν τῶν ὑψηλοτέρων μορφῶν τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅλα τὰ πρόσωπα τὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν ὀφείλουν νὰ διαπνέωνται ἀπὸ τὴν πίστιν, ὅτι μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα κυριαρχεῖ ἀκόμη ἡ μεγάλη πνευματικὴ γραμμὴ ἢ ἐξασφαλίζουσα τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν ἐλληνικὴν του μορφήν, εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν του, προβάλλει τὸν ἄνθρωπον ὡς κορυφαίαν ἀξίαν καὶ ὑποτάσσει ὅλας τὰς ἄλλας ἀξίας ἐπιστημονικὰς, οικονομικὰς, πολιτικὰς, βιολογικὰς ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὰς θέτει εἰς τὴν ἐξυπηρετήσιν αὐτοῦ.

Ὁ Βορρᾶς εἰς τὴν κομμουνιστικὴν του μορφήν μὲ τὸ οικονομικόν, πολιτικόν, ὀλοκληρωτικόν σύστημά του στραγγαλίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν κρατικὴν του λειτουργίαν. Ἡ Δύσις μὲ τὴν βίωσιν τῆς ἐλευθερίας μόνον εἰς τὸ πολιτικόν της σχῆμα προβάλλει τὴν ζωὴν της εἰς ἀποικιοκρατικὰς μορφὰς καὶ μὲ τὴν κυριαρχίαν τῶν πολιτικῶν της συμφερόντων. Οὔτε ὁ Βορρᾶς ὡς κομμουνιστικὴ πολιτεία, οὔτε ἡ Δύσις, ὡς κινεῖται σήμερον, δύνανται νὰ ἐννοήσουν ὅτι ἡ ἐλευθερία μόνον δταν βιοῦται ὡς δικαιοσύνη, ὡς ἀλληλεγγύη ἀτόμων καὶ Ἐθνῶν, ὡς ἀναδημιουργία τῆς ζωῆς, ὡς θρίαμβος ἀγάπης, ὡς καθολικὴ ὠραιότης, μόνον τότε ἡ ἐλευθερία χαράσσει ἐκπολιτιστικὴν πορείαν δι' ὄλον τὸν κόσμον. Καὶ ἡ ἐλευθερία εἰς αὐτὸ τὸ βάθος τῆς ἀναδημιουργίας, τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως τοῦ Κόσμου ζῆ μόνον εἰς τὴν ἐλληνοχριστιανικὴν παράδοσιν τοῦ Ἔθνους.

Ἐντεῦθεν καὶ αἱ Ἑλληνίδες, περιθάλλουσαι τὰ ἀτυχῆ ἀνθρώπινα πλάσματα, πὸν περιέρχονται εἴτε ἀπὸ ἐνεργείας τρίτων προσώπων εἴτε ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος εἰς κατὰστασιν ἀπογνώσεως, βεβαιώνουν αὐτὴν τὴν μεγάλην ἠθικὴν ἀρχήν, ἡ ὁποία ἐδρεῦει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔθνους, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ κορυφαία ἀξία καὶ χάριν αὐτοῦ εἶναι δεικαιολογημένη πᾶσα θυσία. Ἄλλωστε ἡ γυναῖκα τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἀνατρέφεται καὶ ἀναπνέει τὴν πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν, τὴν χριστιανικὴν ὀρθόδοξον προῆν τοῦ Ἔθνους, ζωογονεῖ τὸ μητρικόν της φίλτρον, τὸ μεταβάλλει εἰς ἐκουσίαν θυσίαν χάριν τῶν τέκνων, τῶν συζύγων, ἀκτινοβολεῖ εἰς ἀγάπην ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, γίνεται δύναμις συνεκτικὴ καὶ πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ καθοδηγήσεως τῶν ἰδίων μελῶν τοῦ οἴκου της, ἀλλ' ἡ ἀκτινοβολία της ἐκτείνεται καὶ πέραν αὐτῶν εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς της καὶ εἰς τοὺς συναθρώπους της ὡς δύναμις θεραπεύουσα πᾶσαν θλίψιν καὶ κάθε πόνον, παρηγοροῦσα καὶ στηρίζουσα πάντα ἀδύνατον καὶ ἀσθενῆ εἰς τὰ βήματα τῆς ζωῆς.

Ἐντεῦθεν καὶ αἱ Ἑλληνίδες, περιθάλλουσαι τὰ ἀτυχῆ ἀνθρώπινα πλάσματα, πὸν περιέρχονται εἴτε ἀπὸ ἐνεργείας τρίτων προσώπων εἴτε ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος εἰς κατὰστασιν ἀπογνώσεως, βεβαιώνουν αὐτὴν τὴν μεγάλην ἠθικὴν ἀρχήν, ἡ ὁποία ἐδρεῦει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔθνους, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ κορυφαία ἀξία καὶ χάριν αὐτοῦ εἶναι δεικαιολογημένη πᾶσα θυσία. Ἄλλωστε ἡ γυναῖκα τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἀνατρέφεται καὶ ἀναπνέει τὴν πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν, τὴν χριστιανικὴν ὀρθόδοξον προῆν τοῦ Ἔθνους, ζωογονεῖ τὸ μητρικόν της φίλτρον, τὸ μεταβάλλει εἰς ἐκουσίαν θυσίαν χάριν τῶν τέκνων, τῶν συζύγων, ἀκτινοβολεῖ εἰς ἀγάπην ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, γίνεται δύναμις συνεκτικὴ καὶ πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ καθοδηγήσεως τῶν ἰδίων μελῶν τοῦ οἴκου της, ἀλλ' ἡ ἀκτινοβολία της ἐκτείνεται καὶ πέραν αὐτῶν εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς της καὶ εἰς τοὺς συναθρώπους της ὡς δύναμις θεραπεύουσα πᾶσαν θλίψιν καὶ κάθε πόνον, παρηγοροῦσα καὶ στηρίζουσα πάντα ἀδύνατον καὶ ἀσθενῆ εἰς τὰ βήματα τῆς ζωῆς.

Ἄς μὴ λησμονοῦν αἱ Ἑλληνίδες χριστιαναὶ ἀδελφαί, ὅτι ὁ Δημιουργός, ὁ ὁποῖος ἐθεμελίωσε τὸ σχέδιον τῆς Δημιουργίας τῆς διαιωνίσεως τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ ἐρωτισμοῦ, ὥρισε νὰ βαστάζον αὐταὶ τὸ βάρος τῆς διαιωνίσεως τῆς ζωῆς, νὰ πλαστουροῦν ἐντὸς των ἐπὶ μῆνας τὸ τέκνον, καὶ εἶτα μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον νὰ αἰσθάνωνται ἐντὸς τῆς χριστιανικῆς των συνειδήσεως νὰ μεταβάλλεται ὁ ἐρωτισμὸς των εἰς μίαν πνευματικὴν λειτουργίαν, εἰς λειτουργίαν ἀγάπης μητρικῆς, ἡ ὁποία σημειώνει τὴν ἀκτινοβολίαν των, τὸ ἠθικόν των μεγαλεῖον

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

'Αριθμ. } Πρωτ. 1057.
} Διεκπ. 526.

'Αθήνησι τῇ 28ῃ Μαΐου 1959.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1030

Π ρ ό ς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους 'Ιεράρχας
τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος

Γνωστὸν τυγχάνει ὑμῖν, ὅποιαν τιμὴν περιποιοῦνται τῇ 'Εκκλησίᾳ καὶ τῷ ἔθνει τὰ ἐν ταῖς 'Ιεραῖς Μοναῖς ἀφιερωθέντα κατὰ καιροὺς 'Ιερά κειμήλια. Ταῦτα ἀποτελοῦντα τὸν πολύτιμον τῆς 'Εκκλησίας θησαυρὸν δέον ὅπως διασφαλίζονται ἐναντίον παντὸς κινδύνου, πυρκαϊᾶς, κλοπῆς καὶ φθορᾶς ἐκ τοῦ χρόνου.

Τὸ πολύτιμον τῶν 'Ιερῶν κειμηλίων, πολλάκις κινῶν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀρχαιοκαπήλων, καθιστᾷ ταῦτα ἐπιφαλῆ, ἐὰν δὲν ληφθῇ πρόνοια περὶ αὐτῶν.

Ἡ 'Ιερά Σύνοδος τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ὁρμωμένη ἐκ καταγγελιῶν Ἀδτῆ «περὶ ἀπωλείας κειμηλίων ἀνεκτιμήτου ἀξίας καὶ ιστορικῆς σπουδαιότητος», ἐγνω παρακαλέσαι ἅπαντας τοὺς Σεβ. 'Ιεράρχας, α) ὅπως ὑπ' ἐθθύνῃ αὐτῶν διασφαλίσωσι τὰ ἱστορικὰ τῶν 'Ιερῶν Μονῶν κειμήλια εἰς εἰδικῶς διαμορφωμένους 'Εκκλησιαστικὸν χώρους, καὶ β) ὅπως τὰ ἐκ διαλελυμένων 'Ιερῶν Μονῶν κειμήλια διασφαλίσωσιν εἰς τὴν ἔδραν τῆς Μητροπολιτικῆς αὐτῶν περιφερείας, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης διαμαρτυρίας τοῦ θεησκυόντος λαοῦ.

'Αμέλεια ἢ ὀλιγογρία ἐπὶ τῇ διασφαλίσῃ τῶν ἱερῶν κειμηλίων θά ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα ἢ τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν πρὸς Θρησκευτικὴν καὶ Ἐθνικὴν ζημίαν ἢ τὴν ἐπέμβασιν πρὸς προστασίαν αὐτῶν τῆς ἀρμοδίας Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

† 'Ο Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος
† 'Ο Φιλίππων-Νεαπόλεως καὶ Θάσου Χρυσόστομος
† 'Ο Σάμου καὶ 'Ικαρίας Εἰρηναῖος
† 'Ο Ἡλείας Γερμανὸς
† 'Ο Φωκίδος Ἀθανάσιος
† 'Ο Λευκάδος καὶ 'Ιθάκης Δωρόθεος
† 'Ο Μεσσηρίας Χρυσόστομος
† 'Ο Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Κύριλλος
† 'Ο Κερκύρας καὶ Παξῶν Μεθόδιος
† 'Ο Δράμας Φίλιππος
† 'Ο Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανὸς
† 'Ο Κίτρους Βαρνάβας
† 'Ο Εἰάνθης Ἀντώνιος

'Ο Ἀρχιεραγματεὺς

'Αρχμ. Δαμασκηνὸς Παπαχρίστου

καὶ τὰς καθιστᾷ σπουδαιότατον παράγοντα τῆς ἐκπολιτιστικῆς πορείας τοῦ λαοῦ.

Ὅτως οἱ Σταθμοὶ πρώτων κοινωνικῶν βοηθειῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος μὲ τὴν συμπράξασιν Ἑλληνίδων γυναικῶν ὄχι μόνον στηρίζουν τὰς πονεμένας

'Αριθμ. } Πρωτ. 1372.
} Διεκπ. 530.

'Αθήνησι τῇ 3ῃ 'Ιουνίου 1959.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1031

Π ρ ό ς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους 'Ιεράρχας
τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος

Ἡ Ἁγία καὶ 'Ιερά Σύνοδος ἐν συνεχείᾳ τοῦ ἀνά χειρας ὑμῶν πορίσματος τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας ἐπὶ τοῦ παλαιοημερολογητικοῦ ζητήματος, ἐγνω παρακαλέσαι ὑμᾶς ὅπως ἐπὶ μὲν τῶν παραγράφων Α. Β. Γ. τοῦ κεφαλαίου ΚΛΗΡΙΚΟΙ ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα πρὸς τὰς ἀρμοδίας ἀρχάς, Ἀστυνομικὰς τε καὶ Δικαστικὰς, διὰ τὸν ἄμεσον ἀποσχηματισμὸν τῶν ψευδοεπισκόπων καὶ ψευδοιερέων ἐπὶ ἀντιποίησει ἀρχῆς, ἐπὶ δὲ τῶν παραγράφων Α. Β. Γ. τοῦ κεφαλαίου ΛΑΪΚΟΙ παρέχεται μετὰ προθυμίας πᾶσα ἐξυπηρετήσις εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον καὶ δεχομένους τὴν διὰ τῶν κανονικῶν τῆς 'Εκκλησίας ἱερέων τέλεσιν τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων.

Εἰς τοὺς πεισμόνως ἐμμένοντας εἰς τὰς ὑποδείξεις τῶν ἐκμεταλλευτῶν αὐτῶν καὶ περιφρονούντας τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐξυπηρετήσις (Θρησκευτικῆ, Διοικητικῆ, Ληξιαρχικῆ κλπ.). Γάμος τελεσθεὶς παρὰ παλαιοημερολογίτου ψευδοιερέως νὰ γίνηται τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι θεωρεῖται ὡς μηδέποτε τελεσθεὶς.

† 'Ο Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος
† 'Ο Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Χρυσόστομος
† 'Ο Σάμου καὶ 'Ικαρίας Εἰρηναῖος
† 'Ο Ἡλείας Γερμανὸς
† 'Ο Φωκίδος Ἀθανάσιος
† 'Ο Λευκάδος καὶ 'Ιθάκης Δωρόθεος
† 'Ο Μεσσηρίας Χρυσόστομος
† 'Ο Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Κύριλλος
† 'Ο Κερκύρας καὶ Παξῶν Μεθόδιος
† 'Ο Δράμας Φίλιππος
† 'Ο Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανὸς
† 'Ο Κίτρους Βαρνάβας
† 'Ο Εἰάνθης Ἀντώνιος

'Ο Ἀρχιεραγματεὺς

'Αρχμ. Δαμασκηνὸς Παπαχρίστου

ψυχὰς ἀνδρῶν, γυναικῶν ἐκ περιστατικῶν, ποὺ συγκλονίζουσιν τὴν ζωὴν, ἀλλὰ μὲ τὸ ἔργον τῶν τῆς κοινωνικῆς βοηθείας ἀκτινοβολοῦν μίαν τῶν ὠραιότερων μορφῶν τοῦ πολιτισμοῦ μας καὶ δικαιοῦνον καὶ τὰς ὑψηλὰς προσδοκίας τῆς λαοφιλοῦς ἡμῶν Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

† 'Ο Σάμου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

(Ἡ παρούσα μελέτη τῶν σχέσεων Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑργασίας εἶναι ἢ κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς ἡμέρας τοῦ ἐργάτου» γενομένη ἐν τῷ «Παρασάφῳ» διάλεξις τοῦ Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Π. Μπρατσιώτου).

Α΄.

Ἐδχαριστῶ τὸν Θεόν, διότι μὲ ἀξιώνει νὰ ἴδω πραγματοποιούμενον παλαιὸν μου ὄνειρον, χρονολογούμενον ἀπὸ 23 ἐτῶν, τὴν σημερινὴν ὥραίαν καὶ συμβολικὴν ἑορτὴν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς ἡμέρας τοῦ ἐργάτου», καὶ ὄχι μόνον νὰ τὴν ἴδω, ἀλλὰ καὶ σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Ἐκκλησίας νὰ ὀμιλήσω κατ' αὐτὴν καὶ περὶ αὐτῆς. Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ ἡμέρα τοῦ ἐργάτου» περιλαμβάνει δύο σπουδαία νοήματα. Τὸ πρῶτον νόημα εἶναι τὸ ὑψηλὸν νόημα τῆς Κυριακῆς, τῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου, τῆς ὁποίας ἡ ἀφετηρία καὶ τὸ περιεχόμενον εἶναι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Τὸ δὲ δευτέρον νόημα εἶναι ὅτι ἡ ἡμέρα αὕτη ἀφιερώνεται σήμερον ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν Ἕλληνα ἐργάτην. Ἐδστοχώτατος εἶναι ὁ συνδυασμὸς τῆς ἡμέρας τοῦ Ἕλληνο ἐργάτου μὲ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ὥστε νὰ οὐραται καὶ νὰ δικαιωθῶνται ὁ ἐργάτης οὗτος νὰ εἴπῃ κατ' αὐτὴν μαζί μὲ τὸν ψαλμωδὸν καὶ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν «Ἀὐτὴ ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐν αὐτῇ». «Ἐχει λοιπὸν καὶ ὁ ἐργάτης δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποίαν καὶ ἡ χριστιανικὴ Πολιτεία, ἥδη ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, δηλαδὴ εὐθὺς μετὰ τὴν κατάπανσιν τῶν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας διωγμῶν, ἔχει θεσπίσει ὡς ἡμέραν ἀργίας καὶ ἀναπαύσεως. Εἶναι ὁ βαρυσήμαντος διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ θεσμὸς τῆς Κυριακῆς ἀργίας, ἡ ὁποία ἀντικατέστησε τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἐπληρώθη διὰ τοῦ ὑψηλοῦ περιεχομένου τῆς Κυριακῆς, ὡς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπομεν. Ἡ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καθιέρωσις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς ἡμέρας τοῦ ἐργάτου» (καὶ εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἡ πρώτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία καθιερώνει τὸν βαθυστόχαστον τοῦτον θεσμὸν), ἡ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας, λέγω, Ἐκκλησίας καθιέρωσις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς ἡμέρας τοῦ ἐργάτου», ἃν καὶ ἔρχεται μὲ ποιάν τινα καθυστέρησιν, εἶναι πάντοτε ἐπίκαιρος, δεδομένου ὅτι εὐρισκόμεθα σήμερον εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ζωηρὰ συζητήσεις καὶ ἀπὸ κοινωνιολογικῆς καὶ ἀπὸ οικονομικῆς πλευρᾶς διεξάγονται περίξ τοῦ σπουδαιότητος θέματος τῆς σημασίας τῆς ἐργασίας, συζητήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐπόμενον ἦτο νὰ συμμετέχῃ καὶ ἡ Φιλοσοφία καὶ ἡ Θεολογία, ὥστε εὐρὺς νὰ γίνεσθαι σήμερον λόγος ὄχι μόνον περὶ φιλοσοφίας τῆς ἐργασίας (ὁποία ἦτο μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ γνωστὴ θεωρία τοῦ Καρόλου Μάρξ περὶ ἐργασίας), ἀλλὰ καὶ περὶ θεολογίας τῆς ἐργασίας, δηλαδὴ περὶ ἐξετάσεως τῆς ἐργασίας ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς πλευρᾶς. Ἐδλογον δὲ θὰ ἦτο ἡ πρώτη ἐπίσημος ὀμιλία, ἡ ὁποία

γίνεται κατὰ τὸν πρῶτον ἑορτασμὸν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς ἡμέρας τοῦ ἐργάτου», νὰ στραφῇ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς περὶ τὸ βασικὸν θέμα «Χριστιανισμὸς καὶ Ἑργασία», ἐκ τῆς διασαφήσεως τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται καὶ ἡ διάλυσις μερικῶν προκαταλήψεων εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ γενικώτερον.

*

Ἐν πρώτοις ἄς ρίψωμεν ταχὺ βλέμμα εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ἐργασία εἰς τὰς γραπτὰς πηγὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦτέστιν εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς διαδομένας εἰς βάρος τῶν Ἀγίων Γραφῶν καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν γένει προκαταλήψεις, ὅτι δῆθεν ἀδιαφοροῦν ἢ μᾶλλον ὑποτιμοῦν τὴν ἐργασίαν, καὶ δὴ ἐν ἀντιθέσει καὶ πρὸς τὴν ἐπικρατούσαν εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον ταπεινότεραν γνώμην περὶ ἐργασίας, ἥδη ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, μάλιστα δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων σελίδων τῆς εἰς τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως, παρουσιάζει πολὺ ὑψηλὴν περὶ ἐργασίας ἀντίληψιν. Ἦδη εἰς τὸ Α' κεφάλαιον τῆς Γενέσεως καθαγιάζεται ἡ ἐργασία διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται, ἐννοεῖται ἐντελῶς ἀνθρωποπαθῶς, ὡς ἐργαζόμενος, ὡς δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὴ ὡς καλλιτέχνης δημιουργός, ἐπισκοπῶν ἕκαστον δημιουργημά του καὶ ἐν τέλει καὶ τὸ σύνολον τῶν δημιουργημάτων («καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν» καὶ ἐν τέλει «καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅσα ἐποίησεν καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν»), ὅπως ἐμφανίζεται καὶ ἀναπαύομενος κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν πρὸς παραδειγματισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ κεφάλαιον Α' τῆς Γενέσεως, στίχον 28, ἀκούεται τὸ βαρυσήμαντον πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον «κατακυριεύσατε τῆς γῆς», τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς ὅ,τι θὰ ἐλέγομεν σήμερον «δημιουργήσατε πολιτισμὸν» καὶ βεβαίως προϋποθέτει ἐργασίαν ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ὥστε νὰ παρίσταται ὁ ἄνθρωπος ὡς συνεργάτης τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς κυρίαρχος τοποτηρητῆς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κόσμου. Ἀκολουθῶν δὲ εἰς τὸ Β' κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, στίχον 15, εὐρίσκομεν δευτέραν βαρυσήμαντον δήλωσιν τοῦ ἱεροῦ συγγραφέως «καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐπλασε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάττειν». Κατὰ ταῦτα ἡ ἐργασία ἐμφανίζεται ἥδη εἰς τὰς πρώτας σελίδας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς θεοπιζομένη ἀπ' ἐνὸς διὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπ' ἑτέρου διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ, ὡς νόμος φυσικὸς καὶ ὡς ἀποστολὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἥδη πρὸ τῆς πτώσεως αὐτοῦ καὶ ὡς συνδεομένη ἀναποσπᾶστος μὲ τὸν Παράδεισον, δηλαδὴ μὲ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου. Μόλις δὲ εἰς τὸ Γ' κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, στίχον 15, ἐπιβάλλεται ἡ ἐργασία ὡς ποιῆ διὰ τὸ ἀμάχημα τῶν πρωτοπλάστων, καὶ δὴ ὄχι ἡ ἐργασία αὕτη καθ' ἑαυτήν, ἀφοῦ μόλις εἰς τὰ προηγούμενα δύο κεφάλαια ἐθεσπίσθη καὶ ἠβλογήθη αὕτη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἡ βιοπάλη, ὁ μόχθος, ὁ ἐπισηπάλειος καὶ συντριπτικὸς διὰ τὸν ἄνθρωπον

«Αρα αποτελεί άγνοια, αν μη παρεξήγησιν και διαστροφήν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι αὐτὴ παρουσιάζει τὴν ἐργασίαν μόνον ὡς τιμωρίαν διὰ τὴν ἁμαρτίαν».

Καὶ εἰς τὸν Δεκάλογον ἔπειτα ἐπιβάλλεται ὄχι μόνον ὁ σπουδαιότατος, κοινωνικὸς συγχρόνως καὶ θρησκευτικὸς, θεσμὸς τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως τοῦ Σαββάτου, ἡ ὁποία λέξις σημαίνει αὐτὸ τοῦτο τὴν ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐργασία διὰ τῆς Δ' ἐντολῆς. «Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ Σάββατά Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· ἐν γὰρ ἕξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκτιμᾶται μὲν καὶ εὐλογεῖται ἡ ἐργασία, ἐξ ἄλλου δὲ ἀποσοβεῖται ἡ ἀπολυτοποίησης αὐτῆς καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ ἀνθρώπου παρίσταται ὡς ἀνάπαυσις κατὰ τὸν Θεὸν καὶ ἐν τῷ Θεῷ ('Ἐξόδου κ' 8 ἐξ. καὶ Δευτερον. ζ' 31 ἐξ.). Ἐπίσης σπουδαιότατος κοινωνικὸς θεσμὸς θεσπίζων μέτρα εὐεργετικὰ τόσοσιν διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅσον καὶ διὰ τοὺς ἀγροὺς, τὴν λεγομένην ἀγροανάπαυσιν, εἶναι ὁ θεσμὸς τοῦ ἀνὰ πᾶσαν ἑπταετίαν ἐορταζομένου «Σαββατικοῦ ἔτους» ('Ἐξοδ. κγ' 10 ἐξ.). Συμφώνως δὲ πρὸς τὰ βιβλικὰ ταῦτα δεδομένα ἐξυμνεῖται πολλὰκις εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἡ ἐργασία καὶ καταδικάζεται ἡ ἀργία καὶ ἡ ὀκνηρία, μάλιστα εἰς τὰς Παροιμίας τοῦ Σολομῶντος καὶ τὴν Σοφίαν Σειράχ. Ὁραϊότατα δὲ καὶ διδακτικώτατα εἶναι δύο χωρία τῆς βίβλου τῶν Παροιμιῶν τοῦ Σολομῶντος. Τὸ ἐν ἐκ τούτων εἶναι ἡ ἐξῆς ἀποστροφή πρὸς τὸν ὀκνηρὸν ἄνθρωπον: «Ἴθι (πήγαινε) ἐπὶ τὸν μύρμηκα, ὃ ὀκνηρὸς, καὶ ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ γίνου σοφώτερος»· καὶ «πορεύθητι πρὸς μέλισσαν· καὶ μάθε ὡς ἐργάτις (ἐργατικῆ)» ἐστὶ, τὴν δὲ ἐργασίαν ὡς σεμνὴν ποιεῖται» (Παροιμ. ζ', 6). Τὸ δὲ ἕτερον χωρίον εἶναι τὸ κλασσικὸν ἐγκώμιον τῆς ἰδανικῆς Ἰσραηλιτιδος γυναικός, τῆς ὁποίας ἐξυμνεῖται, πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἡ δραστηριότης. «Ὁ λόγος αὐτῆς οὐκ ἀποσβέννεται ὅλην τὴν νύκτα» (Παροιμ. λα' 18).

Ταῦτα δι' ὀλίγων περὶ τῆς θέσεως τῆς ἐργασίας ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ.

Ἐψηλοτέρα ὁμοίως εἶναι ἡ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ κρατοῦσα ἀντίληψις περὶ τῆς ἐργασίας. Ὅπως ἐνταῦθα ἔχομεν ὄχι μόνον τὸν βαρυσήμαντον λόγον τοῦ Χριστοῦ «ὁ πατήρ μου ἐργάζεται καὶ γὰρ ἐργάζομαι» ('Ἰωάν. ε' 17), οὕτως ὥστε νὰ παρουσιάζεται ὡς ἀέναος ἐργασία τοῦ Θεοῦ ἡ θεία πρόνοια (πρβλ. Ψαλμ. ργ' 27, Ἦσ. κη' 21, μ' 21, κλπ), καὶ εἰδικώτερον ὡς ἐργασία τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ ἢ δι' αὐτοῦ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Σωτὴρ ἐμφανίζεται εἰς τὰ Ἐδαγγέλια ὡς ἀσκῶν τὸ ἔργον τοῦ τέκνονος, ὥστε νὰ λέγουν περὶ αὐτοῦ, ἐκκλητικοὶ διὰ τὴν διδασχὴν του οἱ συμπολιταί του, «οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας;» (Μαρκ. ζ', 3). Πρὸς ταῦτα ἄς παραβληθοῦν καὶ τὸ λόγιον τοῦ Κυρίου «ἄξιός ἐστις ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ» (Λουκ. ι' 7), τὸ ὁποῖον ἐπαναλαμβάνεται καὶ ὑπὸ τοῦ Παύλου (Α' Τιμ. 5, 18) καὶ διάφοροι παραβολαὶ αὐτοῦ, μάλιστα δὲ ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων καὶ ἡ ἀπάντησις ἡ διδομένη ὑπὸ τοῦ Κυρίου τῆς παρα-

βολῆς «δοῦλε πονηρὸς καὶ ὀκνηρὸς», ὅπου ἡ ὀκνηρία συνδυάζεται χαρακτηριστικῶς μετὰ τῆς πονηρίας, ὡς εἶχε παρατηρήσει ἤδη ὁ Μέγας Βασίλειος, καὶ πατάσεται μὲ ἴσην σφοδρότητα (Ματθ. κε' 14-30). Εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπίσης ὀφείλομεν, πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν ὑψηλὴν ἐρμηνείαν τῆς σημασίας τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως τοῦ Σαββάτου. «Τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον» (Μαρκ. β' 27).

Καὶ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Σωτῆρος ἀσκοῦν τὸ ἔργον τοῦ ἀλιέως ὄχι μόνον πρὸ τοῦ νὰ κληθοῦν εἰς τὸν κύκλον τῶν μαθητῶν του, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ νὰ ἐπιδοθοῦν ὀριστικῶς εἰς τὸ ἀποστολικὸν τῶν ἔργον μετὰ τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἐκ τῶν Ἀποστόλων ὁμοίως σπουδαιότατον εἶναι τὸ προσωπικὸν παράδειγμα καὶ ἡ περὶ ἐργασίας διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὁ πύριος καὶ ἀεικίνητος οὗτος Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν ὄχι μόνον ἐκμανθάνει, συμφώνως πρὸς τὸ παράδειγμα τῶν παλαιῶν του διδασκάλων, τῶν ραββίνων, τὴν συνήθη εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν Ταρσὸν τῆς Κιλικίας, τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ, ἀλλὰ ἐξηκολούθησε νὰ ἀσκῆ αὐτὴν καὶ ὑπὸ τὴν λίαν περιπετειώδη ἀποστολικὴν του ιδιότητα, οὕτως ὥστε νὰ δύναται καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους (Α' δ' 12) νὰ κωχᾶται ἐν Κυρίῳ, ὅτι «κοπιᾷ ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶ» καὶ ὅτι παρητήθη τοῦ δικαιώματος τῆς διατροφῆς του ἀπὸ τὰ πνευματικὰ του τέκνα, «ἵνα μὴ ἐγκοπῆν τινὰ δι' τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ» (θ' 12), δηλαδὴ ἵνα μὴ προκαλέσῃ ζημίαν τινὰ διὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ διὰ καταχρήσεως τῆς ἀποστολικῆς του ἐξουσίας καὶ ὅτι «οὐ κατενόησεν οὐδενός» (δηλαδὴ δὲν ἐπεβάρυνεν οὐδένα) καὶ «ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐαντὸν ἐτήρησε» (Β' Κορ. ια' 9) καὶ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας, ὅπου εἶχεν ἐργασθῆ ἀποστολικῶς ἐπὶ τριετίαν, νὰ δικαιουθῆ νὰ ὑπερθευμύλῃ. «ταῖς χερσὶς μου καὶ τοῖς ὀστέ μου ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί» (Πράξ. κ' 34)· ἐπίσης δὲ καὶ πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς νὰ σεμνώνηται, ὅτι ἐκήρυξεν εἰς αὐτοὺς τὸ εὐαγγέλιον «ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ ἐργαζόμενος νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινὰ» (Β' Θεσσαλ. γ' 8), ἀλλὰ καὶ νὰ κεραινοβολῆ τὴν λεγομένην ἱερὰν ἀγοροσχολίαν καὶ τὸν παρασιτισμὸν διὰ τῆς βαρυσήμαντον ἐπιγραμμαικῆς διακηρύξεως «εἶ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω» (αὐτόθι γ' 10). Θὰ εἶναι δὲ ἴσως εἰς πολλοὺς γνωστόν, ὅτι τὸ περίφημον τοῦτο ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἰδιοποιήθη ὁ Μπολσεβιζισμὸς, ἀναγκάσας αὐτὸ εἰς τὴν προμετωπίδα τοῦ Κρεμλίνου καὶ εἰς ἄλλα δημόσια ἰδρύματα, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Ρωσικὸν Σύνταγμα συμπεριλαβὼν τοῦτο, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὴν προέλευσιν αὐτοῦ. Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος διὰ τοῦ ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος, τὸ ὁποῖον ἔδειξεν ὑπὲρ τῶν δούλων καὶ διὰ τῆς διακηρύξεως τῆς θρησκευτικῆς ἰσότητος τῶν δούλων πρὸς τοὺς ἐλευθέρους («οὐκ ἐνὶ δούλος οὐδ' ἐλεύθερος») καὶ διὰ τῆς μικρᾶς, ἀλλὰ θαυμασίας εἰς περὶεχόμενον συστατικῆς ἐπιστολῆς του ὑπὲρ τοῦ δούλου Ὀνησίμου πρὸς

Φιλήμονα υπενόμευσεν αποτελεσματικῶς τὸν θεσμόν τῆς δουλείας, τὸ στίγμα τοῦτο τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Καὶ εἰς τὴν Καθολικὴν δὲ ἐπιστολὴν τοῦ Ἰακώβου (ε' 4) ἐλεεινολογοῦνται οἱ πλοῦσοι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ διότι ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν «...ἀφυστερημένος (δηλ. καθυστερημένος) ἀπ' αὐτῶν κρᾶζει καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄντα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσελήλυθαν».

*

Ἐὰν ἔλθωμεν κατόπιν εἰς τοὺς Ἑκκλησιαστικοὺς Πατέρας, θὰ ἴδωμεν, ὅτι οὗτοι καὶ εἰς τὸ μέγα θέμα τῆς ἐργασίας βαδίζουν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παραδείγματος καὶ τῶν διδαγμάτων τῶν ὁποίων ἀναπτύσσον διδασκαλίαν περὶ ἐργασίας προκαλοῦσαν καὶ σήμερον ἔτι τὸν θάνατον τῶν κοινωνιολόγων καὶ τῶν οἰκονομολόγων. Ποία γνώμη περὶ ἐργασίας ἐπεκράτει εἰς τὴν κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Β' αἰῶνος, πληροφοροῦμεθα ἀπὸ σπουδαῖον βιβλίον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὴν «Διδαχὴν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων» (ιβ' 1-3). «Πᾶς, λέγει, ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου δεχθήτω»· ἔπειτα δὲ δοκιμάσαντες αὐτόν, γνῶσεσθε.· εἰ μὲν παρόδιος ὁ ἐρχόμενος ἐστὶ, βοηθεῖτε αὐτόν, ὅσον δύνασθε, οὐ μὲν εἰ δὲ πρὸς ὑμᾶς, εἰ μὴ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἐὰν ἢ ἀνάγκη.· Εἰ δὲ θέλει πρὸς ὑμᾶς καθῆσαι, τεχνίτης ὢν ἐργαζέσθω καὶ φαγέτω.· Εἰ δὲ οὐκ ἔχει τέχνην κατὰ τὴν σύνεσιν ὑμῶν ποιήσατε, ὡς μὴ ἀργῶς μεθ' ὑμῶν ζήσεται χριστιανός.· Εἰ δὲ οὐ θέλει οὕτω ποιεῖν, χριστέμπορος ἐστὶ.· Μᾶς υπενθυμίζει ἡ δὴλωσις αὐτῆς τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω».

Παρακολούθησις ὁμοῦ τῆς περὶ ἐργασίας διδασκαλίας τῶν Πατέρων θὰ μᾶς παρέσθῃ εἰς μακρογραφίαν, ἀκατάλληλον διὰ τὴν σημερινὴν ἑορτήν, διὸ καὶ περιοριζόμεθα εἰς σημεῖα μόνον τινὰ τῆς σχετικῆς διδασκαλίας τῶν τριῶν μεγάλων Ἑλλήνων Πατέρων, ἅμα δὲ καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ ἐργασία θεωρεῖται ὡς αὐτῶν κατὰ πρῶτον λόγον ὡς θεῖος θεσμὸς καὶ ὡς νόμος τῆς ζωῆς καὶ ὡς μίμησις τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται π.χ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ὡς «ἀρχιτεχνίτης τοῦ σύμπαντος», χαρακτηριζόμενον ὡς «μεγάλου καὶ ποικίλου τῆς θείας δημιουργίας ἐργαστηρίου», εἰς τὸ ὅποσον συνεχίζεται ἡ δημιουργία κατ' αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐδημιούργησεν ὁ Θεός, κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, «οὐχὶ ἀργὸν καὶ ἀκίνητον, ἀλλ' ἐνεργὸν καὶ ἐμπρακτον». Εἶναι δὲ ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι τὴν σπουδαιότητα διδασκαλίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἐκκλησιαστικοῦ πατρὸς περὶ ἐργασίας εὐρίσκουμεν κυρίως εἰς τὰ ἀσκητικὰ του ἔργα, εἰς τὰ ὁποῖα, τρόπον τινά, θεσμοδοτεῖ τὸν καταστατικὸν χάρτην ὄχι μόνον τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῆς μοναστηριακῆς ἐργασίας. Ἀναγνωρίζεται δὲ καὶ ὑπὸ Ρωμαιοκαθολικῶν Θεολόγων ἢ ἐπίδρασις τοῦ Βασιλείου ἐπὶ τὸν Ἰταλὸν ἅγιον Βενέδικτον, ὅστις κατὰ ταῦτα ἀδίκως θεωρεῖται ὡς ὁ πατήρ τῆς ὑψηλοτέρας ἐκκλησιαστικῆς ἀντιλήψεως

περὶ ἐργασίας, ἐνῶ ἡ τιμὴ αὐτῆ ἀνήκει εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον. Ἀκριβῶς δὲ τοῦτο ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, καθ' ὅσον οἱ μοναχοὶ τῆς Ἀνατολῆς θεωροῦνται ὡς ἄργοι ὡς ἀργόσχολοι καὶ ὡς παράσιτα τῆς κοινωνίας.

Καὶ οἱ τρεῖς μνημονευθέντες μεγάλοι Ἱεράρχαι θεωροῦν τὴν ἐργασίαν οὐχὶ ὡς σκοπὸν, ἀλλ' ὡς μέσον ἀσκήσεως καὶ ἀποφυγῆς «μετεωρισμῶν», ἀλλὰ καὶ διαπαιδαγωγήσεως καὶ νηφαλιότητος, ἀκόμη δὲ καὶ ὑγείας καὶ καταφέρονται πολλάκις δομιέως κατὰ τῆς ἀργίας, ὡς μητρὸς πάσης κακίας. Ἄφραστος εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου περὶ τῆς σημασίας τῆς ἐργασίας, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ἀργίαν. «Οὐδὲν», λέγει, «ἀχρηστότερον ἀνθρώπου γένοιτ' ἂν ἐν ἀνέσει καὶ τρυφῇ τὸν ἅπαντα διατελοῦντος χρόνον... Τὶ ἀηδέστερον γένοιτ' ἂν ἀνθρώπου οὐδὲν ἔχοντος ποιεῖν; Ἐμπρακτον (δηλ. ἐνεργητικόν) τὸ ζῶον τοῦτο ἐποίησεν ὁ Θεός (δηλ. τὸν ἄνθρωπον) καὶ κατὰ φύσιν αὐτῷ ἐστὶ τὸ ἐργάζεσθαι, παρὰ φύσιν δὲ τὸ ἀργεῖν. Διὰ τοῦτο εἰς ἀνάγκην ἐργασίας ἡμᾶς κατέστησεν ὁ Θεός· πάντα γὰρ ἡ ἀργία βλάπτει καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος αὐτὰ βλάπτει πῶς ἡ ἀργία»¹. Καὶ ἀλλαχοῦ παρατηρεῖ ὁ θεῖος οὗτος πατήρ τὰ ἐξῆς λεπτότατα καὶ ἀξιολογώτατα περὶ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας.² «Ἔθος τῇ ψυχῇ τὸ ἐνεργεῖν» λέγει, «ὅταν δὲ αὐτὸς παύσῃ τὴν ἐνέργειαν, τὴν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, ἐπειδὴ ἀργεῖν οὐ δύναται, ἀναγκάζεται ἕτερα τίκειν», τοῦτέστι πονηρὰ πράγματα. Ἀλλαχοῦ δὲ ἐπανειλημμένως ἀντεπεξέρχεται ὁ Χρυσόστομος κατὰ τῆς κρατούσης εἰς τὸν ἀρχαῖον καὶ τὸν σύγχρονόν τὸν ἀκόμη κόσμον προκαταλήψεως κατὰ τῆς σωματικῆς ἐργασίας, φέρων ὡς παράδειγμα ἐργασίας καὶ ἄλλα πρόσωπα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ ἀναφανῶν — «μηδεὶς τοίνυν αἰσχυνέσθω τῶν τέχνην ἐχόντων, ἀλλ' οἱ εἰκὴ τρεφόμενοι καὶ ἀργοῦντες» (τ. ἔ. οἱ χαραιοφάγηδες, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον). «Τὸ γὰρ διὰ παντὸς ἐργαζόμενον τρέφεσθαι φιλοσοφίας εἰδός ἐστι.» Καὶ προσθέτει «τούτων» (δηλαδὴ τῶν ἐργαζομένων) αἱ ψυχαὶ καθαρώτεραι, τούτων αἱ διάνοιαι ἐντονώτεραι»³. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κατ' ἐξοχὴν θεωρητικὸς καὶ φιλήσυχος πατήρ, ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος ἐξαίρει πολλάκις τὴν πολλαπλὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου μόχθου. Ἐνῶ δὲ καὶ οἱ τρεῖς μνημονευθέντες μεγάλοι Ἱεράρχαι καὶ οἱ πλείστοι τῶν Πατέρων ἐξαίρουν τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας, οὐδεὶς ὁμοῦ θεωρεῖ τὴν ἐργασίαν ὡς αὐτοσκοπὸν, ὡς πράττουσιν πολλοὶ τῶν σύγχρονων μετ' ἡμᾶς κοινωνιολόγων καὶ οἰκονομολόγων, ἀλλὰ πάντες τὴν ἐκλαμβάνουν ὡς μέσον πρὸς σκοπὸν, ὡς εἴπομεν. Τεκμήριον δὲ τῆς ἀντιλήψεως αὐτῶν περὶ τῆς σχετικῆς μόνον ἀξίας τῆς ἐργασίας εἶναι ἀπ' ἐνός ἢ ἑξάρσις τῆς ἀνάγκης ὄχι μόνον τῆς ἐβδομαδιαίας ἀναπαύσεως, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς μεμετρημένης ἐργασίας, σωματικῆς καὶ πνευματικῆς, καὶ τῆς ἐναλλαγῆς ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως, ὡς καὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ψυχαγωγίας εἰς τὴν ἐργασίαν. Ἐπὶ πλεον

1. Ἑλλ. Πατρὸλ. Migne 60,255.

2. Ἑ. Π. Migne 61,452.

3. Ἑ. Π. 61,168.

τήν σχετικότητα τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας πρέπει κατὰ τοὺς Πατέρας νὰ υπερευμύλιξη τὸ δεδομένον, ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας τὴν διὰ τῆς προσευχῆς ἐπίκλησιν συνιστοῦν ἐπιμόνως εἰς τοὺς ἐργαζομένους. Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός εἰς ἓν ἐκ τῶν διδακτικῶν διστίχων του, «Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος,¹» δηλαδή κόπος, τὸ ὁποῖον ρητὸν μᾶς υπερευμύλιξη τὴν ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἐμπνευσμένην λαϊκὴν παροιμίαν «ὅσο θέλεις δούλευε καὶ ὅσο θέλει ὁ Θεὸς θὰ σοῦ δώσῃ».

Ἐξ ἄλλου ὁμως εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι οἱ πατέρες οὗτοι ἀποτρέπουν ἐπιμόνως ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τοῦ χρόνου τῆς ἐργασίας διὰ τὴν προσευχὴν καὶ καταδικάζουν τὴν ἀργίαν «κατὰ πρόφασιν εὐσεβείας», δηλαδή χάριν προσευχῆς.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐργασίας ὀρίζεται ὑπὸ τῶν Πατέρων διττῶς α) ἀτομικῶς καὶ β) κοινωνικῶς. Ὁ μὲν ἀτομικῶς ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν ἐργαζομένων. Ὁ δὲ κοινωνικῶς σκοπὸς εἶναι ἡ «ὕπηρεσία (δηλαδή ἡ ἐξυπηρέτησις) τῶν δεομένων». Ἰδιαιτέρας δὲ ἐξάρσεως τυγχάνει ἡ ὑπὸ τῶν Πατέρων καταδίκη τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἰδρώτος τῶν ἐργαζομένων. «Πενήτων συλλέγεις τὰς συμφορὰς, ἄλλοτριαν κάκωσιν ἐκκαρπούμενος», λέγει Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.² Ὁ δὲ Χρυσόστομος μέμφεται «τοὺς κεκτημένους τοὺς ἀργούς καὶ τὸν ἀπὸ γῆς ἀδίκως δρεπομένους πλοῦτον» καὶ ἀναφωνεῖ «τί τούτου γένοιτο ἂν ἀδικώτερον; Εἰ γὰρ τις ἐξετάσειε πῶς τοῖς ἀθλοῖς καὶ ταλαιπώροις χρώνται γεωργοῖς, βαρβάρων αὐτοὺς ὠμότερους ὄνεται»³.

Ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἀξία καὶ περισπούδαστος εἶναι ἡ διδασκαλία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου περὶ ἐ π α γ γ ε λ μ ἄ τ ω ν καὶ τ ε χ ν ὤ ν. Ἄς σημειωθῇ δὲ ὅτι ἐπειδὴ τὰ ἐπαγγέλματα κινῶνται ὑπὸ τῶν Πατέρων, ὡς ἦτο ἐπόμενον, κυρίως ἐξ ἐπόψεως ἠθικῆς, διὰ τοῦτο καταδικάζονται ὑπ' αὐτῶν ὅσα ἐμβάλλουν εἰς ἠθικὸν κινδόνος τοὺς ἀσχοῦντας ταῦτα, ὅποια ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους μάλιστα τὰ ἐπαγγέλματα τοῦ ἠθοποιού, τοῦ μοναχίου, τοῦ τοκογλύφου καὶ ἄλλα. Ὅχι δὲ μόνον ἡ τοκογλυφία ἀπαγορεύεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τόκος, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καταδικάζεται ὑπ' αὐτῶν, ἐχόντων προφανῶς ὑπ' ὄφιν τὰ ἐξ ἀνάγκης δάνεια, οὐχὶ δὲ τὰ παραγωγικὰ ἢ ἐμπορικὰ.

Πολὸν ἐνδιαφέρουσαι εἶναι αἱ παρατηρήσεις τῶν Πατέρων καὶ διὰ τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐπαγγελμάτων, ἀναλόγως τῆς κλήσεως καὶ τῆς ἰδιοφυίας, πάντως δὲ μετὰ πάσης ἐλευθερίας. Ὑπὸ τινων μάλιστα τῶν Πατέρων, ὡς π.χ. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὑποδεικνύεται ἡ ἀνάγκη καὶ τοῦ ἐπαγγελματικῶν προσανατολισμοῦ.⁴ Ἰδιαζού-

σης προσοχῆς ἀξία εἶναι οἱ περὶ ἐκλογῆς καὶ ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος σοφοὶ ὀρισμοὶ τοῦ Μ. Βασιλείου εἰς τὰ ἀσκητικά του ἔργα, ἃν καὶ οὗτος περιορίζεται εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, τοῦ ὁποίου τὴν ρύθμισιν εἶχεν ἀναλάβει. Ἐν πρώτοις ὁ μέγας οὗτος Πατὴρ θεσπίζει διὰ τοὺς κοινοβιακῶς ζῶντας μοναχοὺς «δεῖ μετὰ πολλῆς περισκέψεως δοκιμάζεσθαι πρὸς τι ἕκαστος ἐπιτηδείως ἔχει καὶ οὕτως ἐγχειρίζεσθαι ὅ,τι οὖν ἔργον¹.» Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἐργαζομένους μοναχοὺς ὀρίζει «ἐν ταῖς συγκεκριμέναις τέχναις οὐχ ἕκαστον ἦν ἔχει ἢ βούλεται μαθεῖν, ἀλλ' εἰς ἣν ἂν δοκιμασθῇ ἐπιτηδείως εἶναι. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἔχη τις τέχνην, μὴ ἀρέσκη δὲ αὐτῆς ἢ χοῆσις τῇ ἀδελφότητι, ἐτοίμως αὐτὴν ἀπορρίπτειται².» Ἀπὸ δὲ τοὺς προϋσταμένους εἶχε τὴν ἀξίωσιν «τὸν προεστῶτα μὴ ἐπαίρει τὸ ἀξίωμα.. ἀλλ' ἐκεῖνο πεπεσθῶ, ὅτι ἡ τῶν πλειόνων ἐπιμέλεια πλειόνων ἐστὶν ὑπηρεσία³.» Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος ὀρίζει ὁ Βασίλειος κατὰ πρῶτον λόγον «ἕκαστον χοῆ τῇ ἰδίᾳ ἐργασίᾳ προσέχει καὶ ταύτης ἐπιθυμητικῶς φροντίζειν καὶ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος ἐν σπουδῇ ἀόκνω καὶ ἐπιμελείᾳ ἀμέμπτως ταύτην ἀποπληροῦν», δηλαδή ἀπαιτεῖ ἐθυσνηδίαν ἐν τῇ ἐξασκίσει τοῦ ἔργου⁴. Ἐπειτα ζητεῖ τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὴν εἰδίκευσιν ἐμμονὴν εἰς τὸ ἴδιον ἔργον καὶ τὸ «μὴ ἄλλοτε εἰς ἄλλο ἀποπηθᾶν». Καὶ αἰτιολογεῖται τοῦτο εὐθὺς ἀμέσως ὡς ἐξῆς «ὁ γὰρ εἰς πλεονα μερισμὸς καὶ ἡ ἄλλοτε ἐπ' ἄλλο μετάβασις πρὸς τῷ μηδὲν τελειοῦν τῶν ἔργων, ἔτι καὶ ἡθους ἐλαφρίαν ἢ προϋπάρχουσαν ἐλέγχει ἢ καὶ μὴ οὖσαν ἐμποιεῖ».

Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τῆς συγκεκριμένης τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν ἔργα καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς εὐταξίας εἰς τὰ ἐργαστήρια, ὁ προνοητικώτατος οὗτος πατὴρ ἀπαγορεύει τὴν εἰς αὐτὰ εἴσοδον ξένων προσώπων. Εἰς ἄλλο βιβλίον του πάλιν ὁ αὐτὸς πατὴρ δεικνύει ἀτανόησιν διὰ τὴν ὁμαδικὴν ἐργασίαν τῶν μοναστηριακῶν ἐργαστηρίων. Οὕτω μετὰ τῶν ἄλλων φέρει οὗτος τὸ παράδειγμα τῆς ὁμαδικῆς ἐργασίας τῆς μελίσεως καὶ παρατηρεῖ «μίμησαι τῆς μελίσεως τὸ ἰδιότροπον, ὅτι οὐδενὶ λυμαιομένη, οὐδὲ καρπὸν ἀλλότριον διαφθειρούσα τὰ κηρία συμπήγνυται⁵.»

Συνάγοντες δὲ τὰ συμπεράσματα ἐκ τῆς περὶ ἐργασίας διδασκαλίας τῶν Πατέρων, νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἐξαρθοῦν τρία κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας ταύτης: α') Ἡ ὁμόφωνος ὑψηλὴ αὐτῶν ἐκτίμησις πρὸς τὴν ἐργασίαν β') ὁ συνδυασμὸς τῆς ὑψηλῆς περὶ ἐργασίας ἀντιλήψεως ταύτης μετὰ τῆς ιδέας τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν σεβασμοῦ. Τὸ δὲ γ') καὶ κύριον σημεῖον τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων περὶ ἐργασίας εἶναι ἡ εὐρεσία ἀντιλήψεως τῶν περὶ τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτήρος τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος, τοῦ ὁποίου ἡ ἰδέα ὀρθῶς παρατηρήθη, ὅτι ὀφείλεται εἰς τὸν Χριστιανισμὸν μὲ τὴν βαθυστόχαστον κοινωνικὴν του διδα-

1. 'Ε. Π. Μ. 38,926.

2. 'Ε. Π. Μ. 37,862.

3. 'Ε. Π. Μ. 58,591.

4. 'Ε. Π. Μ. 37,289.

1. Ε. Π. Μ. 31,1181.

2. Ε. Π. Μ. 21,1021.

3. Ε. Π. Μ. 31,992-93.

4. Ε. Π. Μ. 31,1024.

5. Ε. Π. Μ. 29,173.

Η ΗΘΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

Α'

Κανείς δέν άμφισβητεί τήν τρομεράν κρίσιν, τήν όποίαν διέρχεται σήμεραν ή άνθρωπότης. Οί πάντες εύρίσκονται ύπό μίαν κατάθλιψιν έκτός τών άσυνειδήτων, οί πάντες δοκιμάζουν συναισθήματα σκοτεινά, άνεμήςνευτα, άνανθα, μπορεί νά τά χαρακτηρίση και ό πλέον επιπόλαιος παρατηρητής του έαυτου του. 'Η καρδιά στείρα, όπως κάθε ξηροπηγή γύρω από τήν όποίαν ύπάρχουν τά τεκμήρια μιάς παλαιάς εύλογίας, κενή από ούράνιον πλούτον ενός άρτίου άνθρώπου, άσυνεπής προς τόν σκοπόν του μηχανισμού και τής λειτουργίας της, παραμένει ως έν σάρκινον κομμάτι του όργανισμού νά έκτελή τήν άγγραείαν τής διοχετεύσεως του αίματος εις τά άκρότατά του σημεία. Οί άγιοι ένθουσιασμοί, τά ιερώτερα σκιρτήματα τής

σκαλίαν και με τήν μνημονευθείσαν βαρυσήμαντον ρήσιν του 'Αποστόλου Παύλου «έκαστος έν τή κλήσει ή έκλήθη, έν ταύτη μενέτω» (Α' Κορ. ζ' 20).

Πόσην δέ κατανόησιν ειχεν ή 'Εκκλησία, ιδιαιτέρως ή 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία, διά τά διάφορα άνθρώπινα έργα, άποδεικνύει τό πλήθος τών ειδικών εδχών, τας όποίας έχει θεσπίσει διά τήν άνάληψιν διαφόρων παραγωγικών έργων και τας όποίας εύρίσκει τις εις τό λεγόμενον «Μέγα Εδχολόγιον» αττής. Τοιαύται εδχαι είναι π.χ. «επί θεμελίω οίκου», «επί σπόρου» (δηλ. σποράς), «εις τό εδλογήσαι ποιύμνην», «εις τό κατασκευάσαι πλοϊον», «εις τό εδλογήσαι δίκτυα», «επί δρύξει φρέατος», «επί άλανος», «εις φύτευμα άμπελώνος» κ.λ.π., τά όποία έργα τίθενται όλα υπό τήν σκέπην και τήν εδλογίαν του Θεου. Παρόμοιον τι δέ βλέπομεν και εις τας δύο μεγάλας Θείας Λειτουργίας, τήν του Χρυσοστόμου και μάάλιστα τήν του Μ. Βασιλείου. 'Εδώ πρέπει νά μνημονευθί και ό θεσμός τών λεγομένων «έσναφίων» ή «συναφίων», δηλαδή τών επί Τουρκοκρατίας συντεχνιών, αι όποία διεπείοντο υπό τών χριστιανικών αρχών και συνεδέοντο στενωός μετά τής 'Εκκλησίας, διετηρήθησαν δέ και μετά τήν άπελευθέρωσιν υπό τόν τίτλον τών «συντεχνιών».

'Επίσης εδω πρέπει νά μνημονευθί και ό σπουδαιότατος κοινωνικός θεσμός τής «Κυριακής άργίας», ό όποιος έθεσπίσθη υπό τής Πολιτείας υπό τήν επίδρασιν τής Χριστιανικής 'Εκκλησίας ήδη από του Μ. Κωνσταντίνου «διά τούς εκ τεχνών βιοδντας» και επέτρεπε κατ' αρχάς τήν εργασίαν τής Κυριακής μόνον εις τούς γεωργούς, λόγω τών καιρικών μεταβολών και ίνα μη χάνεται ή εδκαιρία τής καλοκαιρίας, συνεπληρώθη όμως άργότερον υπό του Αδτοκράτορος Λέοντος του Σοφου διά τής 54 Νεαρās, καταργούσης και τήν περι τών γεωργών ισχύουσαν εξαίρεσιν εκείνην από τής Κυριακής άργίας. 'Αλλ' οι νόμοι εκείνοι σν χρόνω ήτόνησαν έν μέρει και παρίστατο άνάγκη τής ενισχύσεως του ιερου θεσμου τής Κυριακής άργίας διά νέων νόμων.

ΠΑΝ. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

'Ακαδημαϊκός - Κοσμήτωρ τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

ψυχής, ή δημιουργική τάσις προς όλοκλήρωσιν έργων πολιτισμού είναι μάλλον άνύπαρκτα. Οί ώραίοι όραματισμοί τών άγνων ιδεολόγων εξέλιπον, κατά τό μάλλον ή ήττον, παντελώς. Γή ξηρά και χερσωμένη, με ύπόστρωμα πετρώδες ή ψυχή, άποκαλύπτεται περισσότερο σαρκική, χωματένια, άγονος, εις πνευματικήν καρποφορίαν. Δεδομένου ότι πρόκειται περι γενικού κανόνος, ή σημερινή Κοινωνία νοσει, και ναρκωμένη από τό δηλητήριον τής άσθενείας της, ύφίσταται τήν θανάσιμον διάβρωσιν, είναι δέ άξιοπρόσεκτον τό φαινόμενον, τό όποιον παρουσιάζει ή νεολαία, βαινούσα εις πρόωρον γεροντίασιν. Εις τόν άγωνα τής σοβαράς έπιστημονικής σκέψεως και τών σοφών και λαμπρών επιτεύξεων τής άσκητικής μειοψηφίας, ό λαός εμφανίζεται εις άγελαίαν κατάστασιν έξ έπόψεως άνωτέρας ζωής και επιδιώξεων, μετ' αυτου δέ συμφύρεται, ως άπλου άθροισμα, έκτός εξαίρέσεων, τό σύνολον τής πνευματικής ήγασίας. 'Ισως διότι τά πάντα ξετιμήθησαν ύλιστικώς, ίσως διότι ό νοσηρός άτομικισμός ήπλωσεν εις τήν ψυχήν τήν όμίχλην του, ίσως διότι δέν ύφίστανται αι προϋποθέσεις σεβασμου και κατοχυρώσεως τών πνευματικών γεννημάτων εκ μέρους τής οργανωμένης πολιτείας. Πάντως γεγονός άπομένει, ότι ή πνευματική στάθμη προς άγιώτερον και ύψηλότερον βίον έχει καταπέσει.

'Εν τούτοις παρά τήν ήθικήν και πνευματικήν κατάστασιν, ήτις οδηγεί εις μελαγχολικάς σκέψεις κάθε φιλότιμον άνθρωπον, μη δουλωθέντα εις τά ένστικτά του, ύφίσταται κατάδηλος ή δίψα του λαου προς έν ψυχικόν ξεκούρασμα, προς μίαν λύτρωσιν από τά ξένα στοιχεία που εξήτησαν νά λιπάνουν τών ένστικτων τόν άγρον, όπως διεπιστώσαμεν κατά τήν έκτέλεσιν του καθήκοντος τής άποστολικής μας διακονίας. Τοϋτο σημαίνει ότι άκόμη δέν ύπέστη ό κοινωνικός όργανισμός σήψιν, αι δέ άρηγτικά έκδηλώσεις περιορισμένης κλίμακος δέν είναι παρά αι εκ του βυθου τής θαλάσσης ανασυρόμεναι και έκβραζόμεναι εις τήν επιφάνειαν και τήν άκτίν αισχύναι. Εϋδηλον ότι θά ήδυνάμεθα μετά τήν πραγματικήν διαπίστωσιν τής ήθικής και πνευματικής καταστάσεως ενός τόπου ή όργανισμού νά χωρήσωμεν εις μίαν διάγνωσιν τής νόσου, ή όποία τυραννεί τόν άσθενή, προς λήψιν τών αναγκαίωντων σωστικών μέτρων, άνευ επιπολαιότητος, ή προκαταλήψεως, ή επαγγελματικής άναγκαστότητος.

'Εκείνο, που άμέσως φαίνεται αισθητόν εις όλας τας μάζας, παρεκτός τών κληρονομικώς ή περιστατικώς προνομιούχων, είναι ή ύλική κακοδαιμονία. 'Η δυσκολία τής ζωής άπότοκος τών γενικών καταστροφών, τας όποίας ύπέστη ή άνθρωπότης έξ αιτίας του έξοντωτικού πολέμου, δημιουργεί ψυχολογίαν άρηγτικήν έναντι τών ήθικών αξιών, και από τής άπλής άδιαφορίας προς πάν τό πνευματικόν μέχρι τής βλασφήμου συμπεριφοράς, χαρακτηριζούσης άρκούντως τήν ψυχικήν σύνθεσιν τών ανθρώπων, δίκηι μία άλυσις με ποικίλους κρίκους, τούς όποιους έχάλκευσεν ό βαθμός τών δοκιμασιών, έξ έπόψεως εύζωτας. 'Η όργανική άντί-

δρασις δὲν κατέστη ἰκανὴ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὰ ρεύματα, πού ἐκ τῶν στερήσεων ἐδημιουργοῦντο κατὰ κανόνα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ὁ ἐσωτερικὸς δυναμισμὸς ἀνεδείχθη, ἂν ὄχι ἀνύπαρκτος, πάντως ἄτονος καὶ ἀνεπαρκῆς πρὸς περίσωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου. Ἐπόμενον ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ συνεχῆ πλήγματα ἡ ἠθικὴ ἀναιμία ἦτο ἀναπόφευκτος καὶ ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος προέβαλε ὀλοκληρωτικὰ ἀκέραιος καὶ συνεπῆς πρὸς τὴν βιολογικὴν ὑπόστασίν του. Τὰ ἐνστικτα, καθαρῶς φυσικά, ζωντανά, ἀπαιτητικά, συνεμάχησαν μετὰ τῶν κατωτέρων ὁρμῶν, ἰσχυροποιήθησαν, ἀπέκτησαν πρωτοβουλιὰν κινήσεων καί, ὡς ἐκ τούτου, κατευθύνουν τὴν σκέψιν καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἀτόμων. Ὁ Πλάτων, ὁ μέγας θεολόγος τῆς Ἑλληνικῆς εἰδωλολατρίας, ὅστις κατάρθρωσεν ὀρθῶς ἐν πολλοῖς νὰ θεολογήσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐστηρίχθησαν πρὸς εἰδολογικὴν διάρθρωσιν ὀρθοδόξων ἀντιλήψεων ἐπὶ τοῦ δόγματος, ἐφιλοσόφησεν ὅτι ἐν ἡμῖν τὰ τιτανικὰ στοιχεῖα τυχὸν δεσπόζοντα θὰ ἐνεφάνιζον τοὺς ἀνθρώπους σκοτεινοὺς καὶ σκοτεινῶς διαβιοῦντας, καὶ τοῦτο διότι αἰχμάλωτοι τῶν ἀλόγων παθῶν, δέσμοι τῶν ἀβυσσωδῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐνστίκτων, ὀψωσθήποτε θὰ ἀγωνταί καὶ θὰ φέρωνται ὑπ' αὐτῶν. Ἡ ἀνισος πρόσμιξις κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν παρουσιάζει τὰ ἐπικρατοῦντα στοιχεῖα ὡς ἔχοντα δικαιώματα πλεῖστα, καὶ οὕτω κανὼν τοῦ βίου ἐθεωρήθη, ἐπιστεύθη καὶ ἐφηρμόσθη ἡ λογικὴ τῶν ἐνστίκτων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ κυριαρχία τοῦ ἐν ἡμῖν κτηνώδους θὰ ἐστέρει τῆς οἰκείας εὐγενείας τὴν ψυχὴν, καὶ ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐκρίνετο ὡς ἐκτακτικὸς καὶ ποσοτικὸς ὄγκος ἀνευ ἰδιαιτέρας διακρίσεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἄλογα, διὰ νὰ ἔξῃ ἐφαρμογὴν τὸ τοῦ Προφῆτανακτος Δαυὶδ: «Ἀνθρώπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς» (Ψαλμ. μη', 13).

Οὕτω, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἐδουλώθη εἰς τὰ ἐνστικτα, θεωρεῖ ἤδη ὡς ἀντιφυσικὸν καὶ ἀνώμαλον κάθε ἰδέαν, γνώμην, ἀντίληψιν, πολλῶν μᾶλλον ἀγῶνα πρὸς ἀποτοξίνωσιν τοῦ Κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἀπαλλαγὴν του ἐκ τῶν ξένων πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὸν προορισμὸν στοιχείων, πού παρεμβάλλονται ὡς ἰσχυρὰ κωλύματα διὰ τε τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνεκτὴν συμβίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινότητος, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι οἱ πάντες νοσταλγοῦν τὰς ὡραίας ἡμέρας τῆς χάριτος. Ἡ νοσταλγία αὕτη, ὡς ἄνθος ἐνὸς βαθυτέρου πόθου πρὸς ζωὴν ἀπηλλαγμένην τῆς κουραστικῆς πεζότητος, κρατεῖ τὸ ἄρωμά της, καὶ μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ ἐλπίσωμεν εἰς κάποιον ἀντιστήκωμα μῖς ἀναπτυχθησομένης πνευματικῆς, σοβαρᾶς καὶ μεθοδικῆς δράσεως ἐκ μέρους ἀνθρώπων ψυχικῶς ἀδιαφθόρων εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον τοῦ πρακτικοῦ ὕλισμοῦ, καθ' ὃν αἱ ἀξίαι κρίνονται μετὰ τὴν «ὀκᾶν».

Νομίζομεν ὅτι οὔτε τὸ βάθος οὔτε τὸ πλάτος τοῦ θέματος μπορεῖ ποτὲ νὰ ἐξαντληθῇ. Πάντως ἀδρομερεῖς γραμμαὶ θὰ δώσουν ἀφορμὰς πρὸς ἀνωτέρας συζητήσεις. Εἶναι ἀρκετόν, ἄλλως τε, δι' ἡμᾶς ὅτι τὰ πράγματα δικαιώνουν πολυπλεύρως τὰς ἀπόψεις τῶν γνησίων καὶ ἀδόλων πνευμάτων, ὅτι, ἀφ' ἧς στιγμῆς τὰ πάντα ἐξετιμήθησαν μετὰ τὸ κριτήριον τοῦ θεωρητικοῦ ἢ πρα-

κτικοῦ ὕλισμοῦ, ἀδιάφορον τοῦτο, ἡ ζωὴ ἀπώλεσεν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀντικειμενικῶς τὴν ὑφίστην τῆς ἀξίας. Διότι ἡ ἠθικὴ ἀναρχία προῦκάλεσε τὴν ἐσωτερικὴν συννεφίαν καὶ ἡ σύγχυσις, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μόνιμον κατάστασιν εἰς τὰ ἄτομα, ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὸν προορισμὸν τῆς ζωῆς, εἶναι δηλωτικὴ τοῦ βαθμοῦ τῆς καταπτώσεως, ἀλλὰ καὶ δείκτης πρὸς λήψιν δεοντολογικῶν μέτρων. Ἐχει κατὰ πολὺ σμικρυνθῆ ὁ κύκλος, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ζῆ καὶ κινεῖται ὁ ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνός μας, εἶναι δὲ ζήτημα ἐὰν ὑπολογίσιμον ποσοστὸν μπορεῖ νὰ καυχηθῇ ὅτι ξεπερνᾷ τὰς κορυφὰς μῖς ὑψηλῆς κυπαρίσσου μετὰ τὴν σκέψιν του, ἢ νὰ βυθομετρήσῃ τὴν ἰδίαν του καρδίαν, πρὸς στιγμιαίαν τοῦλάχιστον λύτρωσιν τῆς ψυχῆς του ἀπὸς τὰς τραχείας σωματικὰς ἀπαιτήσεις. Ὁ Κρίτων συνεφώνησε μετὰ τοῦ διδασκάλου ὅτι «οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν» καὶ τοῦτο διότι, παρὰ τὰς ἀτελεῖς θεολογικὰς γνώσεις των, πλείστοι τῶν ἀρχαίων σοφῶν προγόνων μας ὡς ἐξ ἐνστίκτου, ὑπὸ τὴν ὠθησιν φωτεινῶν κυμάτων, ἐν βαθυτάτῳ εἰδωλολατρικῷ σκότει, διεκήρυξαν εἰς τὸ γινώριμον καὶ ἄμεσον πνευματικὸν περιβάλλον των, ὅτι σημειοῦται ὡς ὕβρις κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως πᾶσα παρέκκλισις ἐκ τῆς γραμμῆς, τὴν ὁποῖαν ὁ ἠθικὸς νόμος καὶ τὸ ἀσύλληπτον κάλλος τῆς Δημιουργίας χαράσσουν διὰ τε τοὺς ἐγγραμμάτους καὶ ἀγραμμάτους.

Ἐπανερχόμεθα. Τὸ ὅτι καὶ ἡ ἀνωτέρω διαπίστωσις εἶναι ἀληθῆς βεβαιοῦται ἐκ τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα συγκινοῦν τὸν ἄνθρωπον σήμερον. Αἱ κατ' αἴσθησιν, γενικῶς, ἀπολαύσεις ἀπορροφοῦν, κυριολεκτικὰ μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεῖς, νοῦν καὶ καρδίαν, αὐτὸ τὸ κέντρον δηλαδὴ τῆς ζωῆς, καὶ τὰ εὐγενέστερα ὄργανα ὑπόκεινται εἰς δούλωσιν πρὸς εὐτελεῖς καὶ ἀναξίας τοῦ ὑφίστου σκοποῦ ἐπιδιώξεις, καὶ εἶναι καταπληκτικὸν τὸ φαινόμενον τῆς ἀχρηστεύσεως τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν κεφαλαίων, ἐκ μέρους ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ὁποίων πλεῖστα ὄσα προσεδόκα ἡ κοινωρία καὶ τὸ Ἔθνος. Τὸ δὲ τραγελαφικώτερον εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν εἶναι ὅτι ἀκάθαρτα χεῖλη ὁμιλοῦν πολλὰκις περὶ καθαρμοῦ, ἄτακτοι δὲ περὶ ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς τάξεως καὶ εὐρυθμίας. Εἶναι ἐν φαινόμενον τῆς ἐποχῆς, μέσα εἰς τὴν ὁποῖαν βαπτίζομεθα οἱ πάντες, καὶ τόσον συνηθισμένον ὥστε νὰ θεωρῆται ὡς φυσικὴ κατάστασις ἐκ μέρους τῶν ἀνωμάτων ἐγκεφάλων. Μετὰ τὴν νέαν ταύτην ροπὴν καὶ τὴν δημιουργίαν τεχνητῶν μέσων χαρᾶς ἀμφιβόλου ποιότητος καὶ σταθερότητος, τὴν μονομερῆ καὶ ἄκρως κουραστικὴν ἐπιδίωξιν ἱκανοποιήσεως κατωτέρων ὁρμῶν, προῦκλήθη ψυχικὴ διάσπασις καὶ παρεμερίσθησαν τὰ πραγματικὰ στοιχεῖα ἐνὸς ὕγιους πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἀντικατέστησαν τὰ γελοῖα παράσιτά του, πού δὲν εἶναι παρὰ ἀπαυγάσματα ἐπιπολαιότητος καὶ παιδικῶν φαιδροτήτων. Καὶ ὅμως πόσας τραγωδίας δὲν ἐγέννησαν, πόσα θύματα δὲν ἠρίθησαν, τί ὄγκους πυκνοῦ καπνοῦ δὲν προεκάλεσαν εἰς Κοινωνίας τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος! Ἡ μοιρολατρεία τῶν «σοφῶν ἀνοήτων» ἐσχημάτισε τὴν θάλασσαν τῶν ψευδαισθησιῶν καὶ ὁ νοῦς ἐσταμάτησε, χωρὶς νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐμβάθυνσιν τῶν αἰτίων τῆς πνευματικῆς καθιζήσεως.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκλήρυξ Χαλκίδος

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΩΪΚΩΝ ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ(*)

Β'.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἠθικός, ὁ δὲ ἠθικός του βίος συνίσταται εἰς τὴν κατανόησιν τῆς λογικῆς διατάξεως τοῦ σύμπαντος καὶ τὴν συμμόρφωσιν καὶ συγκατάθεσιν πρὸς αὐτήν. Ὄταν ἐκουσίως δέχεται ὁ ἄνθρωπος τὴν κοσμικὴν τάξιν, ἀποβαίνει ἐλεύθερον ὄν. Ἡ ἀρετὴ πρέπει νὰ εἶναι «αὐθαίρετος» νὰ ἀποκτᾶται δηλ. κατόπιν ἐλευθέρως ἐκλογῆς. Οὕτω ὁ σοφὸς ἀποκτᾷ τὸ μέγα κτῆμα, τὴν ἐσωτερικὴν δηλ. ἐλευθερίαν.

Γ') Σύγκρισις τῶν δύο ἀπόψεων καὶ κρίσεις.

Μετὰ τὴν γενομένην ἀνωτέρω ἔκθεσιν τῶν ἀπόψεων τοῦ Ἰουστίνου καὶ τῶν Στωϊκῶν, δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν σύγκρισιν αὐτῶν ὡς καὶ εἰς γενικωτέρας κρίσεις.

Ὁ Ἰουστίνος ἐν πρώτοις καθορίζει τὴν ἐλευθερίαν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος ἐκ τῆς εἰμαρμένης δηλ. τοῦ προορισμοῦ καὶ δύναται συνεπῶς ἐξ αὐτοῦ νὰ εἶναι ἀγαθὸς ἢ κακός. Πράττει ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγαθὸν ἢ σφάλεται ἐξ ἐλευθέρως προαιρέσεως. Τὴν θέσιν του ταύτην στηρίζει ὁ Ἰουστίνος ἐπὶ τῆς γνώμης, ὅτι ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις αὐτοῦ εἶναι δεκτικὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας. Διὰ τοῦτο ὑπάρχουν μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἀγαθοὶ καὶ κακοί, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ μεταβληθῆ καὶ νὰ πράττῃ τὰ ἐναντία. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἶναι αὐτεξούσιος, δι' αὐτὸ εἶναι καὶ ἄξιος ἀμοιβῆς ἢ τιμωρίας, ἀναλόγως πρὸς τὰς πράξεις του καὶ οἱ νομοθεταὶ ὑπηγόρευσαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τί πρέπει οὗτοι νὰ πράττουν καὶ τί νὰ ἀποφεύγουν. Καὶ ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον καὶ δυνάμενον ἐκ προαιρέσεως νὰ τρέπεται πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς θὰ ἀνταμείψῃ, τοὺς δὲ φαύλους θὰ τιμωρήσῃ διὰ τοῦ αἰώνιου πυρός. Κατὰ συνέπειαν καὶ τὰ προφητευθέντα ὡς μέλλοντα νὰ συμβοῦν, δὲν ἐτελέσθησαν, διότι προεφητεύθησαν καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο νὰ πράξουν ἄλλως ὡς ἀναγκασθέντες, ἀλλ' ἐπράχθησαν ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ Θεός, ὡς παντογνώστης, προεἶδε ταῦτα πρὶν ἐκτελεσθοῦν.

Ἄν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἰουστίνου περὶ ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως, παρατηροῦμεν ὅτι ἀντιλαμβάνεται ταύτην ὑπὸ διπλῆν ἔννοιαν, ἥτοι ὡς ἐλευθερίαν ἀπὸ τοῦ καταναγκασμοῦ τῆς προγονώσεως ἀφ' ἑνὸς ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἀπλῶς προβλέπει τὰ τελούμενα χωρὶς τοῦτο ν' ἀναγκάζῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὡς ἐλευθερίαν ἐγκειμένην ἐμφύτως εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος, πλασθεὶς ἐλεύθερος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, δύναται ἐξ ἰδίας προαιρέσεως νὰ εἶναι ἀγαθὸς ἢ κακός ὡς αὐτεξούσιος. Ἡ ἀντίληψις αὕτη τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ ψυχολογικὴ, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν ἄνευ ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς βίας διὰ τῆς ἰδίας του

θελήσεως. Ἡ ἀντίληψις αὕτη τοῦ Ἰουστίνου φθάνει μέχρι τοῦ σημείου, κατὰ τὸ ὁποῖον οὗτος ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ δὲν εἶναι προωρισμένος νὰ εἶναι ἀγαθὸς ἢ κακός καὶ ἐπειδὴ πράττει ἐκ προαιρέσεως, δύναται νὰ πράττῃ πολλακίς τὰ ἐναντία, δηλ. ὁ ἀγαθὸς τὸ κακόν καὶ ὁ κακὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ μεταβάλλεται.

Οἱ Στωϊκοὶ ἀφ' ἑτέρου, προσπαθοῦντες ν' ἀπαλλάξουν τὴν βούλησιν ἀπὸ τὸν καταναγκασμὸν τῆς εἰμαρμένης, θεωροῦν τὸν ἠθικὸν βίον ὡς κατανόησιν τῆς λογικῆς τάξεως τοῦ κόσμου καὶ συμμόρφωσιν καὶ εὐφρόσυνον συγκατάθεσιν πρὸς αὐτήν. Ἡ ἐκουσία ἀποδοχὴ τῆς ἠθικῆς τάξεως ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καθιστᾷ καὶ ἀναδεικνύει τοῦτον ἐλεύθερον ὄν. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν ταύτην μόνον ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως κατὰ συνέπειαν εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ κακόν καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡ γνώμη αὕτη τῶν Στωϊκῶν εἶνε ἡ ἀντίληψις τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως ὑπὸ ἠθικὴν ἔννοιαν. Ὁ στωϊκὸς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δεχθῆ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Ἰουστίνου, ὅτι ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος θὰ ἠδύνατο ἐκ προαιρέσεως νὰ ἐκλέξῃ τὸ κακόν ἢ ὅτι δύναται νὰ μεταβληθῆ καὶ νὰ πράττῃ ἄλλοτε μὲν τὸ ἀγαθόν, ἄλλοτε δὲ τὸ κακόν. Τοῦτο διὰ τὸν ὑπὸ ἠθικὴν ἔννοιαν ἐλεύθερον ἄνθρωπον εἶνε ἀκατανόητον.

Οὕτω ὁ Ἰουστίνος καὶ οἱ Στωϊκοί, πλησιάζοντες ἀπὸ διαφορετικὸν δρόμον τὸ πρόβλημα καὶ θεωροῦντες τοῦτο ἀπὸ διαφορετικῆς σκοπιᾶς, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συμφωνήσουν. Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἰουστίνος, ἔχων κατὰ νοῦν τὴν λαϊκὴν ἀντίληψιν περὶ εἰμαρμένης, κατηγορεῖ συλλήβδην τοὺς Στωϊκοὺς ὡς διδάσκοντας «καθ' εἰμαρμένην πράττειν τοὺς ἀνθρώπους ἢ πάσχειν τὰ γινόμενα» χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰς προσπάθειας ὀρισμένων ἐκ τῶν κορυφαίων Στωϊκῶν πρὸς συμβιβασμὸν τῶν περὶ εἰμαρμένης καὶ ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως ἀντιλήψεων. Ὁμοίως ὁ Ἰουστίνος εἰσάγει τοὺς Στωϊκοὺς λέγοντας ὅτι γίνονται «πάντα καθ' εἰμαρμένης ἀνάγκην»¹⁴, ἐνῶ ὁ Χρῦσιππος διέκρινε τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης, προσπαθῶν ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ εἰμαρμένη δύναται νὰ συνυπάρξῃ μετὰ τῆς ἐλευθερίας.

Ἄναφερόμενος εἰς τὰ παθήματα καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων, διδάσκει ὅτι οἱ «σπουδαῖοι ἄνθρωποι» ἐδιώχθησαν διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν δαιμόνων, οἱ δὲ κακοὶ διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἐπίσης ἐφάνησαν εὐδαιμονοῦντες. Ταῦτα λέγων δὲν ἐπεξηγεῖ περαιτέρω τὸν ρόλον τῶν δαιμόνων εἰς τὸ πεδῖον τῆς προαιρέσεως τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἀναφέρει δηλ. ποῖαν ἐπίδρασιν ἔχει ὁ Σατανᾶς ἐπὶ τῶν φαύλων ἀνθρώπων, ὁ ὁποῖος κατόπιν τῆς ὑποκινήσεώς του καταδιώκει τοὺς ἀγαθοὺς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπίδρασις τῶν δαιμόνων ἐπὶ τῆς προαιρέσεως τῶν ἀνθρώπων ἐξασκεῖ καταναγκασμὸν ἢ ὄχι; Τοῦτο δὲν διευκρινίζεται ὑπὸ τοῦ Ἰουστίνου.

Τέλος τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα φέρει ἐκ τῆς Π.

14. Β' Ἀπολ. 7, 4.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 198.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

'Απαραίτητοι και ώφελιμώταται.

Ὡς ἤδη διὰ τοῦ τύπου ἐγένετο γνωστόν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος, συνοδευόμενος ὑπὸ μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἰωάν. Καρμίρη, θὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Κωνσταντινουπόλιν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου.

Τὸ γεγονός τοῦτο δικαίως ἐχαιρετίσθη ὑπὸ τοῦ Τύπου ὡς ἐνέχον μεγίστην σπουδαιότητα καὶ σημασίαν. Εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Ὁρθοδοξία καλεῖται νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἡγετικὴν ἐν τῷ κόσμῳ θέσιν αὐτῆς, εἶναι ἀπαραίτητοι καὶ ὀφελιμώτατοι αἱ ἐπαφαὶ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅστις, ὡς διεκήρυξε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Μόσχῃ ὁ ἀειμνηστος Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος ὁ Γ', εἶναι ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ὁρθοδοξίας, «διότι ἡ ἀρχηγία ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον μεταξὺ ἴσων».

Διαθήκης διὰ νὰ στηρίξῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως, μόνον κατὰ τὸ πρῶτον σκέλος αὐτῶν, δηλ. ὡς πρὸς τὸ ὅτι ὁ Θεὸς ἔθεσεν ἐνώπιον τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν δύνανται νὰ κατοχυρώσουν τὴν θέσιν του. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον μέρος αὐτῶν, δηλ. τὴν ἀπειλὴν αὐστηρᾶς τιμωρίας εἰς περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔτρεποντο πρὸς τὸν κακόν, εἰσάγουν τὸ στοιχεῖον τοῦ καταναγκασμοῦ, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ πράξῃ τὸ ἀγαθὸν μόνον ἐκ τοῦ φόβου τῆς αὐστηρᾶς τιμωρίας, ἐὰν πράξῃ τὸ κακόν.

Ἐν κατακλείδι πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τόσον ὁ Ἰουστίνος, ὅσον καὶ οἱ Στωϊκοί, ἐξετάζοντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως ἀπὸ τῶν ἀπόψεων, τὰς ὁποίας ἀνεφέραμεν, δὲν θίγουν τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς κυρίας ἀπόψεως αὐτοῦ, δηλ. ἀπὸ τῆς μεταφυσικῆς, ἢ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύριον φιλοσοφικὸν πρόβλημα περὶ ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως. Κατὰ ταύτην ἡ βούλησις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐλευθέρη, ὅταν δὲν καταναγκάζεται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ αἰτίου καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν προσδιορίζεται κατ' ἀνάγκην ἀπὸ τὰς παραστάσεις καὶ τὰ συναισθήματά του καὶ δύναται νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ πολλῶν ἐνώπιον του καὶ νὰ προτιμήσῃ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ ἀσθενέστερα ἐλατήρια τῶν ἰσχυροτέρων¹⁵. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὸ ζήτημα κυρίως ἔγκειται εἰς τὸ ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν νόμον τοῦ αἰτίου καὶ δὲν προσδιορίζεται ἢ πράξις του κατ' ἀνάγκην ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἂν ἡ αἰτιώδης σχέση, ἢ ὁποία κυριαρχεῖ εἰς τὸν κόσμον ἀφήνει ἀνεπηρέαστον τὴν ἀνθρωπίνην βούλησιν καὶ προσωπικότητα.

Ἡ ἐξέτασις ὁμως περαιτέρω τοῦ προβλήματος τούτου δὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν σύντομον ταύτην ἔρευναν.

ΙΩΑΝ. Ε. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Δ. Θ.

15. Χ. Ἀνδρούτσου, Σύστημα Ἠθικῆς, ἐν Ἀθήναις 1925. σ. 140.

Ὁ εὐσεβὴς λαὸς μας, ὁ ὁποῖος περιβάλλει μὲ ἀμέριστον σεβασμὸν τὴν μητέρα καὶ τροφὸν του Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν του, πιστεύει ἀπολύτως, ὅτι, ὡς ἡ πρόσφατος συνάντησις τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπῆρξεν ἐγκάρδιος καὶ καρποφόρος, οὕτω καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κατὰ πάντα συνετοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκεψις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος θὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν σύσφιγξιν καὶ ἰσχυροποίησιν τῶν πνευματικῶν δεσμῶν, οἵτινες συνδέουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ εἰς τὴν ἐνοποίησιν τῶν δυνάμεων τῆς Ὁρθοδοξίας, ἣτις μόνη εἶναι ἰκανὴ νὰ ἀνακαινίσῃ σήμερον τὸν παραπαίοντα κόσμον. Δι' αὐτὸ κατὰ τὸ ταξίδιον αὐτὸ θὰ συνοδεύουν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὴν ἐκλεκτὴν συνοδίαν του οὐ μόνον αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος.

Ὅπως ἀστήρικτα.

Ἡ περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου συζήτησις ἐξακολουθεῖ νὰ ἀπασχολῇ τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων. Καὶ πᾶς ἀντικειμενικὸς κριτὴς δὲν δύναται παρὰ νὰ δεχθῇ, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ζητούντων τὴν κατάργησιν τοῦ μοναχικοῦ θεσμοῦ εἶναι ὅλως ἀστήρικτα. Ὡς ἐσημείωσεν ὀρθῶς ὁ διακεκριμένος λογοτέχνης καὶ δημοσιογράφος κ. Κωστῆς Μπαστιάς, «καὶ ὅταν ὑπὸ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα ὑπάρχῃ μοναχικὸς βίος, τί ἀποδεικνύει; Ἐνα καὶ μόνο. Πῶς ἡ κοινωνία μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ ὅσες μάσκες πολιτισμένες θέλει, ἀλλὰ ἓνα δὲν θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ καταφέρῃ: Νὰ καταργήσῃ τὸν μοναχισμόν».

Ἀρίστη ἀπόδειξις τῆς διαβεβαίωσεως ταύτης εἶναι, ὅτι καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς προτεσταντικαῖς ἐκκλησίαις, ἐν ταῖς ὁποίαις εἶχε καταργηθῆ ἐπισήμως ὁ μοναχικὸς θεσμός, γίνεται σήμερον ἔμμεσος καὶ ἀθόροντος ἐπαναφορὰ αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν μορφήν ἰδία ταγματῶν καὶ ἀδελφοτήτων, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ὑποχρεοῦνται πρὸς ἰσόβιον ἀγαμίαν δι' ἀφιέρωσιν εἰς ἀνωτέρους πνευματικούς, ἱεραποστολικούς καὶ κοινωνικούς σκοπούς. Ἐὰν λοιπὸν αὐτοὶ οἱ προτεστάνται ἐπαναφέρουν ἔμμεσως τὸν θεσμὸν τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγαμίας, εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτον νὰ ζητοῦν τὴν κατάργησιν αὐτοῦ τέκνα τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἱερὸν Λειτουργημα.

Αἱ ἐλθοῦσαι εἰς φῶς καταγγελίαι εἰς βάρος δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐξαπατώντων τὴν Πολιτείαν διὰ τῶν ἀνυπάρκτων ἀσθενειῶν των, θὰ πηχόμεθα νὰ ἀπεδεικνύοντο ὡς ἀβάσιμοι καὶ ἀσύστατοι. Διότι, ἐν ἐναντία περιπτώσει, θὰ ἀπεδεικνύον, ὅτι οὗτοι στεροῦνται ἐντελῶς κοινωνικῆς συνειδήσεως καὶ ἐθνικοῦ φρονήματος. Καὶ δι' αὐτὸ θὰ ἦσαν ἀξιοί παραδειγματικῆς τιμωρίας.

Ἐὰν πᾶς πολίτης δέον νὰ εἶναι τίμιος καὶ εὐσυν-

είδητος και να εμπνεηται υπό τών χριστιανικῶν ἀρχῶν, πολὺ περισσότερον πρέπει να ἐμφορῶνται ὑπ' αὐτῶν τὰ κρατικὰ ὄργανα. Ποτὲ δὲν πρέπει να διαφεύγη τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ἔτι τὸ πρόβλημα τῆς ποιότητος τῆς πολιτείας και τῆς καλῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς και δικαστικῆς ἐξουσίας εἶναι κατ' οὐσίαν πρόβλημα ἠθικῆς ποιότητος οὐ μόνον τῶν ἀρχόντων, ἀλλὰ και τῶν κρατικῶν ὀργάνων, τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἐὰν δὲν ὑπάρχουν χρηστοὶ πολῖται και ἐκλεκτὰ κρατικὰ ὄργανα, ἐμφορῶνται τὸ Κράτος και τὴν Πολιτείαν, τότε και τὰ τελειότερα πολιτειακὰ προγράμματα μένον ἀνεφάρμοστα και ἀχρηστεύονται. Ὅθεν οὐδέποτε οἱ δημοῖοι ὑπάλληλοι πρέπει να λησμονοῦν, ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῶν δὲν εἶναι ἀπλῶς μία βιοποριστικὴ ἀπασχόλησις, ἀλλ' ἐν ἱερῶν λειτουργίῳ και ὑψηλῶν καθήκων, διεπόμηνον ὑπὸ ἀνωτέρων πνευματικῶν κριτηρίων.

Ὑπουργὸς ἐχθρὸς.

Ἡ ἐνταθεῖσα κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας δρᾶσις τῶν Χιλιαστῶν δέον ἐπὶ τέλους να προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμόδιων. Εἰς μίαν περίοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία διεξάγει ἐντονὸν ἀντιαιρετικὸν ἀγῶνα, ἡ ὑπὸ τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» διοργανώσεις συγκεντρώσεων εἰς κινηματοθέατρα μεγάλων πόλεων, και μάλιστα μετ' ὀμιλητὰς ἐκπροσώπους τοῦ Διεθνοῦς Χιλιασμοῦ, ἀποτελεῖ ἀνευ προηγουμένου πρόκλησιν ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Εἶναι καιρὸς πλέον οἱ ἀρμόδιοι να ἀφντισθοῦν ἐκ τοῦ ληθάργου των. Πρέπει να ἐννοήσουν, ὅτι ὁ Χιλιασμός δὲν εἶναι μόνον ἀντορθόδοξον και ἄλλως ἀντιχριστιανικὸν συνονθύλευμα αἰρέσεων, ἀλλ' εἶναι και ἄπολος ἐχθρὸς τοῦ Ἔθνους. Θεμελιῶδες κήρυγμά του εἶναι, ὅτι αἱ πολιτεῖαι και τὰ ἔθνη εἶναι δημιουργηματα τοῦ Σατανᾶ. Δι' αὐτό, ἐὰν ἐν πολλαῖς χώραις αὐτῆς τῆς Ἀμερικῆς ὁ Χιλιασμός κρῖνεται ὡς ἐξοβελιστέος, οὐ μόνον ἀπὸ χριστιανικῆς, ἀλλὰ και ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως, πολὺν περισσότερον δέον τοῦτο να συμβῆ ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἥτις ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν της εἰς τὴν ἀγωνιζομένην ἐναντίον τῶν αἰρέσεων Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Εὐγλωττοὶ ἀριθμοί.

Συμφώνως πρὸς πληροφῶριαν, παρεχομένης ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ «Νέα τοῦ Ἰσραήλ», ὑπάρχουν σήμερον ἐν τῷ κράτει τοῦ Ἰσραήλ περὶ τοὺς 47.500 Χριστιανοί, ἐξ ὧν οἱ 27.500 εἶναι «καθολικοί», 17.500 ὀρθόδοξοι και 2.500 ἐτέρων προτεσταντικῶν και ἀνατολικῶν δογμάτων. Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν πρώτην δεκαετίαν τοῦ Ἰσραήλ ὠκοδομήθησαν ἑπτὰ νέοι ὀρθοκαθολικοὶ ναοί, πέντε «ἐλληνοκαθολικοί», δύο ἑλληνορθόδοξοι, εἰς κοπιτικὸς και εἰς προτεσταντικὸς.

Νομίζομεν, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι εἶναι εὐγλωττοί, διότι ἀποδεικνύουν ἀφ' ἑνὸς τὴν ἔντασιν, μεθ' ἧς ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐργάζεται πρὸς κυριαρχίαν ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ τοῦ Ἰσραήλ, και ἀφ' ἐτέρου τὴν νωθρότητα, μεθ' ἧς ἐνισχύεται ἐξ Ἑλλά-

δος τὸ Ἑλληνορθόδοξον στοιχεῖον τῆς Παλαιστίνης. Εἶναι καιρὸς πλέον να καταπολεμήσωμεν τὴν νωθρότητα ταύτην. Ἐὰν δὲν θέλωμεν σὺν τῷ χρόνῳ να ἀποξενωθῶμεν τελείως ἐκ τῶν ἱερῶν και πανσέπτων προσκνημάτων τῆς Παλαιστίνης, τὰ ὁποῖα Ἑλληνες μοναχοὶ φρουροῦν ἐπὶ αἰῶνας, δέον να ἀδξήσωμεν και να προγραμματίσωμεν τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐκπροσενόμενην πνευματικὴν και ἔλικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων και τῶν ἐν Παλαιστίνῃ Ἑλληνορθόδοξων κοινοτήτων.

Νέα ἀπόδειξις.

Εἶναι ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς ἐν μικρὸν σημείωμα τοῦ ἐν Γενεύῃ ἐκδομένου «Μηνιαίου Δελτίου Πληροφῶριῶν» περὶ τοῦ βιβλίου «L' art et l' Homme», ὅπερ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Γάλλου Καθηγητοῦ René Huyghe, μετὰ μακροχρονίους ἀρχαιολογικὰς ἐρεῖνας αὐτοῦ. Οὗτος, — ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν μέχρι τοῦδε ἄποψιν, καθ' ἣν ἡ Ἰρλανδικὴ ἐκκλησιαστικὴ τέχνη διεμορφώθη ἐξ ἐπιδράσεως τῆς Κελτικῆς ἐκ Γερμανίας, — ἀποδεικνύει τὴν ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐπίδρασιν. Συγκεκριμένως ἀναφέρει πῶς μοναχοὶ ἐξ Ἀνατολῶν εἰσέδυσαν εἰς Γαλλίαν, Ἰσπανίαν και ἐκεῖθεν μέχρις Ἰρλανδίας. Οὗτοι εἶχον μεθ' ἑαυτῶν και Ἀγίας Γραφάς, κεκοσμημένας διὰ μικρογραφίῳν, χαρακτηριστικῶν τῆς ἀνατολικῆς τεχνουργίας.

Τοιοτοτρόπως διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν πιστοποιεῖται πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ ἐπιφανὴς γάλλος Καθηγητὴς και Ἀκαδημαϊκὸς Charles Diehl, ὅταν ἐγραφε, ὅτι ἡ βυζαντινὴ τέχνη «ἐλάμψε μετὰ μίαν ἀσύγκριτον λάμψιν και ἠκτινοβόλησεν εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον» και ὅτῳ κατέστη «ἡ μεγάλη μυσταγωγὸς ὄλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου».

Πρέπει να γενικευθῆ.

Ὁ παρακολουθῶν τοὺς καταλόγους τῶν ξένων βιβλίων μετ' εὐχαρίστου ἐκπλήξεως βλέπει τὸ ἀδξάνομενον ἐνδιαφέρον τῆς Δύσεως πρὸς ἐνδελεχῆ και συστηματικὴν μελέτην και σπουδὴν τῶν πνευματικῶν θησαυρῶν, τοὺς ὁποίους ἐκκληροδότησαν εἰς ἡμᾶς οἱ Πατέρες τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης ταύτης εἶναι οὐ μόνον ὁ ἐμπλουτισμός τῆς θεολογικῆς γραμματείας διὰ λαμπρῶν σχετικῶν μονογραφίῳν και πραγματειῶν, ἀλλὰ και τὰ λοιπὰ ἐπιστημονικὰ πορίσματα, ἅτινα, — ἀναφερόμενα ἰδιαίτερος εἰς τὴν στάσιν τῶν Πατέρων ἐναντι τῆς Βίβλου, τῆς Λειτουργίας, τῆς ἀρχαίας σοφίας και τῶν βίων τῶν ἁγίων, — θὰ ἀνακωιωθοῦν εἰς εἰδικὸν πατρολογικὸν συνέδριον, συγκληθησόμενον ἐν Ὁξφόρδῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον.

Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν δι' ἡμᾶς διαρκὴ ἐπόμνησιν, ὅτι ἡ σπουδὴ τῶν Πατέρων δέον να γίνῃ πρὸ πάντων ἰδικὸν μας μέλημα και φροντίς. Ἐδνυχῶς ἡ ἀρχὴ ἐγένετο διὰ τῶν λαμπρῶν ἐργασιῶν τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων Πατρολόγων. Ἐπειτα και ἡ συνεχιζομένη ὥρατα ἐκδοσις τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἑλλήνων Πατέρων ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

Κατά την συνεδρίαν τῆς 2ας 'Ιουνίου ἡ 'Ι. Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀποσταλῆ εἰς τὴν Α. Μ., τὸν Βασιλέα Παῦλον, νοσηλευόμενον ἐν Ζυρίχῃ, τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«*Ἐπὶ ἐπιτυχεὶ ἐγγχειρῆσει συνελθοῦσα σήμερον ἡ 'Ι. Σύνοδος ὀλοφύχως εὐχεται ταχεῖαν ἀνάρρωσιν καὶ ἐπάνοδον Ὑμῶν ἐν μέσῳ ἀγαπῶντος Ὑμᾶς λαοῦ.*»

†'Ο Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος

'Ακολούθως ἡ 'Ι. Σύνοδος συνεζήτησεν ἐπὶ σχεδίου νόμου, καταρτισθέντος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρησκειμάτων «Περὶ ἐνάρξεως καὶ λήξεως τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, σχολικοῦ καὶ διδακτικοῦ ἔτους, τοῦ τρόπου καὶ χρόνου τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων, ἐγγραφῶν, φοιτήσεως κ.λ.π. τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων καὶ τῶν ἐξαταξίων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν». Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἡ 'Ι. Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως εἰσηγηθῆ καταλλήλως τροποποιήσεις τινὰς τοῦ Α.Ν. 2200/1940, τοῦ Ν.Δ. 586/1941 καὶ τοῦ Α.Ν. 671/1943.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 5ης 'Ιουνίου ἡ 'Ι. Σύνοδος, ἐπιληφθεῖσα τοῦ θέματος τῶν υἱοθεσιῶν ἑλληνοπαίδων ὑπὸ ἑτεροδόξων, ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἤγηθῆ κινήσεως ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ὅσον τὸ δυνατόν καλυπτέρας ἐξασφαλίσεως τῶν οὕτω πῶς υἱοθετουμένων ἑλληνοπαίδων. Τὰς ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω θέματος ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-

εῖναι νέα σημαντικὴ πρὸς τοῦτο συμβολή. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ αὐτό. Ἡ συστηματικὴ μελέτη τῶν πατερικῶν θησαυρῶν πρέπει νὰ γενικευθῆ καὶ νὰ γίνῃ ἐν τῶν εἰδοποιῶν γνωρισμάτων τῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογίας, ὅσον καὶ τῆς καθ' ὄλον ἐκκλησιαστικῆς μας πνευματικότητος καὶ ζωῆς.

Νέος ἐκτροχιασμός.

Νέος ἐκτροχιασμός τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου καὶ νέα ἐκδήλωσις τῆς ἀπὸ τῆς Παραδόσεως χειραφεσίας αὐτοῦ εἶναι τὸ ὅτι ἡ ἐν Γερμανίᾳ «Ἡνωμένη Λουθηρανικὴ Ἐκκλησία» ἀπέκτησε τὴν πρώτην ἱερείαν αὐτῆς, χειροτονηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Δρος Χάινριχ Μέγιερ. Αὕτη, γενομένη «παστορίνα» (ποιμὴν-ἐφημέριος) ἐνοριακοῦ ναοῦ, ἀπέκτησε τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ κηρύττειν καὶ τοῦ τελεῖν τὰς ἀκολουθίας καὶ τὰ «μυστήρια».

Αἱ τοιοῦτον εἶδους καταχρήσεις καθιστοῦν ἐτι μεγαλύτερον τὸ χάσμα, ὅπερ χωρίζει τὸν Προτεσταντισμὸν ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας. Βεβαίως αὕτη ἐγνώρισε καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνασυστήσῃ ὑπὸ σύγχρονον μορφήν τὸν θεσμὸν τῶν διακονισσῶν. Ἀλλ' αὗται οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν πρὸς τὰ ἱερατικά καθήκοντα. Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τονίζομεν τοὺς λόγους τῶσιν τοῦ ἱεροῦ Ἐπιφανείου, ὅσον καὶ τῶν «Ἀποστολικῶν Διαταγῶν». Ἐνῶ ἐκεῖνος ἔλεγε χαρακτηριστικῶς «διακονισσῶν τάγμα ἐστὶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸ ἱερατεῖον», αἱ «Ἀποστολικαὶ Διαταγαὶ» ἐτόνιζον: «Τοῦτο γὰρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀθεότητος τὸ ἀγνόημα .. ἱερείας χειροτονεῖν, ἀλλ' οὐ τῆς Χριστοῦ διατάξεως».

λάδος ἐξουσιοδοτήθη, ὅπως μεταφέρῃ εἰς τὸν Ὑπουργὸν Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Συνέδρων Θεσσαλιώτιδος κ. Κυρίλλου καὶ Κίτρους κ. Βαρνάβα. Ἀκολούθως ἡ 'Ι. Σύνοδος συνεζήτησε καὶ ἔλαβεν ἀποφάσεις ἐπὶ τοῦ θέματος «οἱ λαϊκοὶ θεολόγοι» καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ τῆς μερικῆς ἔστω ἀπορροφήσεως τοῦ πλῆθους τῶν ἀδιορίστων λαϊκῶν θεολόγων.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 9ης 'Ιουνίου ἡ 'Ι. Σύνοδος ἠσχολήθη περὶ τὰ θέματα «Ἐρησκειτικὴ ὑπηρεσία τοῦ στρατεύματος» καὶ «Πανορθόδοξος Προσύννοδος», λαβοῦσα σχετικὰς ἀποφάσεις.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Τὴν 20ὴν παρελθόντος μηνὸς Μαΐου ἐγένετο εἰς τὴν 'Ι. Μονὴν Πεντέλης ἡ ἐναρξίς τῆς ὁγδοῦς τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου. Κατ' αὐτὴν παρέστησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Καθηγητὴς κ. Ἄνδρ. Φυτράκης, ὁ Ἠγούμενος τῆς 'Ι. Μονῆς Πεντέλης, ὁ Διευθυντὴς καὶ οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Φροντιστηρίου καὶ οἱ μετέχοντες τοῦ Φροντιστηρίου Κληρικοί.

Μετὰ τὴν σχετικὴν δέξιν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καθώρισεν δι' ὀλίγων τὰς ἐπιδιώξεις τοῦ Φροντιστηρίου καὶ ἠχρήθη, ὅπως ὁ Κύριος εὐλογῆ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ. Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ἡ Ἀ. Μακαριότης προσέφερεν εἰς τοὺς παρευρισκομένους πασχαλινὰ φά καὶ ἀνά ἐν ἀντίτυπον τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐκδόσεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς τοὺς Κληρικούς τοῦ Φροντιστηρίου.

— Τὴν 25ην Μαΐου ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐδεξιώθη εἰς τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον τῆς 110 ἱερεῖς ἐκ Κρήτης, οἱ ὅποιοι ἐφιλοξενήθησαν ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Ἐστίας τοῦ Βασιλικοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος. Κατ' αὐτὴν παρέστησαν, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος καὶ ὁ Γεν. Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Οἱ ὡς ἄνω ἱερεῖς ἐπεσκέφθησαν ὡσαύτως τὴν 21ην ἰδίῳ μηνὸς τὸ Οἰκοτροφεῖον Θηλέων καὶ τὴν Σχολὴν Διακονισσῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἔνθα ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς κ. Ἄν. Φυτράκης ἀνέπτυξε πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐπιδιωκόμενους ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος σκοπούς. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέφθησαν τὸν Βυζαντινὸν Ναὸν τοῦ Δαφνίου, ἔνθα ὁ κ. Καθηγητὴς ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς σημασίας τοῦ μνημείου τούτου.

Ἐπὶ τοῦ ἰδίου κ. Καθηγητοῦ καὶ κατὰ παράκλησιν τῆς Ἑθνικῆς Ἐστίας, ἐγένετο τὴν ἐπομένην ὁμίλια πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτῆς φιλοξενουμένους Κρήτας ἱερεῖς ἐπὶ τοῦ θέματος: «Τὸ ἔργον τοῦ ἱερέως εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν».

— Κατόπιν συντόνων ἐνεργειῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ μέρους τοῦ Γυναικείου τμήματος τῆς Διαμαρτυρομένης Ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τὸ ποσὸν τῶν 27.000 δολλαρίων, διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Σχολῆς Διακονισσῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐν τῇ Ἁγίᾳ Βαρβάρα Αἰγάλεω.

Τόσον πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, ὅσον καὶ πρὸς τὸ Γυναικεῖον τμήμα τῆς Διαμαρτυρομένης Ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας ἐστάλησαν εὐχαριστήρια ἐγγράφα ἐκ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, Προέδρου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τῇ 1ῃ 'Ιουνίου ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος ἐδέχθη τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐνώσεως Ἀθηναίων Κυριῶν, τὸν βουλευτὴν κ. Χούταν καὶ τὸν Πρόεδρον τοῦ Νομ. Συμβουλίου τοῦ Κράτους κ. Κορδογιαννόπουλον. Αὐθημέρον προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Βαφιαδακείου Κληροδοτήματος.

— Τῇ 2ᾳ 'Ιουνίου ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε τῆς συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῇ 3ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος προήδρευσε συμβουλίου διὰ τὸ Παγκόσμιον Ἔτος Προσφύγων. Αὐθημέρον ἐδέχθη τὸν κ. Κιλπάτρικ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ Α. Μακαριότης ἐπεσκέφη τὸν ἐν Ἀθήναις Πρεσβευτὴν τῆς Τσεχοσλοβακίας.

— Τῆ 4ῃ 'Ιουνίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Καλαμπάκη, τὸν τῶς Ὑπουργὸν κ. Σαρρῆν καὶ τὸν βουλευτὴν καὶ τ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς κ. Γόντικαν. Ἀκολούθως προήδρευσε συνεδρία τοῦ Κληροδοτήματος Μελισσουροῦ.

— Τῆ 7ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρέστη εἰς τὴν τελετὴν λήξεως τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων Βουλιαγμένης.

— Τῆ 8ῃ 'Ιουνίου ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τὸν Ἀρεοπαγίτην κ. Κουτσουμάδην, τὸ νεοεκλεγέν Συμβούλιον τῶν Δημησιανῶν καὶ τὴν κ. Καλλία.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας προήδρευσε συνεδρία τοῦ Δ.Σ. τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τῆ 9ῃ 'Ιουνίου ὁ Μακαριώτατος προήδρευσε συνεδρία τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῆ 10ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν κ. Σκουζὲν καὶ τὸν Ἐφέτην κ. Τσαχογιάννην. Ἐν συνεχείᾳ προήδρευσε συνεδρία τοῦ Δημητριαδεῖου Κληροδοτήματος.

— Τῆ 11ῃ 'Ιουνίου ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε συνεδρία τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδεῖου Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς.

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως ἡ Κυριακὴ 17 - 5 - 59 ὀρισθῆ καὶ ἑορτασθῆ ὡς «Ἐκκλησιαστικὴ ἡμέρα τοῦ ἐργάτου», καθώρισε καὶ διοργάνωσε καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα, ἀπὸ 17 ἕως 24 - 5 - 59, ὁμιλίας καὶ διαλέξεις μετ' ἐπισκέψεων (αὐτοπροσώπως τοῦ Σεβασμιωτάτου συμμετασχόντων εἰς τὰς περισσότερας τοιαύτας) εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ μόχθου τῶν ἐργαζομένων (ἐργοστάσια, καταποθήκας κλπ.). Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ τῆς λήξεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ταύτης τοῦ ἐργάτου ἑβδομάδος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ὠργάνωσε δεξίωσιν τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς 24 - 5 - 59 καὶ κατὰ τὰς ὥρας 6 - 8 μ.μ. ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ οἴκῳ, πρὸς τιμὴν τῶν Προεδρείων τῶν Ἐργατικῶν συνδέσμων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἐργατῶν. Κατὰ τὴν δεξίωσιν ταύτην προσήλθον πολλοὶ ἐργάται καὶ ἐργάτριαι καὶ πάντα τὰ Προεδρεῖα τῶν ἐν Βόλῳ ἐργατικῶν συνδέσμων καὶ συλλόγων. Πάντες οἱ προσελθόντες, ἀφοῦ ἐχαίρετον τὸν Σεβασμιωτάτον καὶ ἐλάμβανον τὰς εὐλογίας του, κατήρχοντο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μητροπολιτικοῦ οἴκου, ὅπου ἐλάμβανον ἀναψυκτικά. Περὶ τὸ τέλος δὲ τῆς ὅλης ταύτης ἀπλῆς, ἀλλὰ καὶ ἐγκαρδιωτῆς δεξιώσεως, ὁ Σεβασμιώτατος, ἐξεληθὼν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ οἴκου του, ἔνθα τὰ προεδρεῖα τῶν ὡς ἄνω συλλόγων μετὰ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου καὶ τῶν ἄλλων μελῶν αὐτοῦ εἶχον συγκεντρωθῆ, μετὰ φωνῆς παλλομένης ἀπὸ βαθεῖαν συγκίνησιν διὰ τὴν ὠραίαν ταύτην καὶ αὐθόρμητον ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἀπάντων τῶν ἐργαζομένων πρὸς αὐτόν, προσεφώνησεν ὅλους λίαν ἐγκαρδιῶς. Εὐχθηθεὶς δὲ ὅπως ὁ Κύριος εὐλογῆ τὰ ἔργα καὶ τὰς οἰκογενεῖας των, βοήθησεν δὲ ἵνα πάντα τὰ ἐργατικά προβλήματα, τὰ τε γενικά καὶ τὰ τοπικά ἐπίσης, ἀσίσως καὶ ἱκανοποιητικῶς δι' αὐτοὺς ἐπιλυθῶσιν — πράγμα, ἄλλωστε, διὰ τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς ὑπεσχέθη πάση θυσίᾳ νὰ προσπαθῆσεν — ἔκλεισε τὴν ὠραίαν ταύτην δεξίωσιν ἐν μέσῳ τῶν αὐθόρμητων καὶ συγκινητικῶν ὄλων εὐχῶν τῶν ἐργατῶν ὑπὲρ ὑγείας καὶ πολλῆς του μακροημερεύσεως. Συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Βόλου κ. Δημητρίου Παπαμήτρου.

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Τὴν Κυριακὴν 31ην παρ. μηνὸς εἰς τὸ προαύλιον τοῦ Ἐθν. Παιδικοῦ Σταθμοῦ Πρεβέζης, τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἐτέλεσαν τὴ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν κατηχητικῶν μαθημάτων τοῦ διαρρυσάσαντος Σχολ. ἔτους ἑορτὴν αὐτῶν. Ἐν ἀρχῇ ὁ Ἱεροκέρυξ Ἀρχιμ. κ. Φιλάρετος Βιτάλης, ὡς Διευθυντῆς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ὠμίλησε περὶ τῆς μεγάλης σημασίας, διὰ τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἑλληνικὴν οἰκογένειαν, τοῦ ἔργου τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Ἐν συνεχείᾳ εἶπεν, ὅτι εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Πρεβέζης ἐλειτούργησαν ἕφ' ἑαυτῶν 102 Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ἐξ ὧν 6 Ἀνώτερα, 8 Μέσα, 86 Κατώτερα καὶ 1 Ἐργαζομένων, εἰς τὰ ὅποια

ἐφοίτησαν 5.276 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι καὶ ἐδίδαξαν 6 θεολόγοι Κληρικοί καὶ Λαϊκοί, Ἱερεῖς καὶ εὐσεβεῖς Διδάσκαλοι καὶ Διδασκάλισσαι, τοὺς ὁποίους ἠυχάρησεν ἰδιαιτέρως διὰ τὸν ἐπιδειχθέντα ζῆλον εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τέλει ἀνέγνωσε θερμὸν συγχαρητήριον μῆνυμα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νικοπόλεως κ. Στυλιανοῦ, μὴ δυνθέντος, ὡς Συνοδικοῦ Συνέδρου, νὰ παραστῆ εἰς τὴν ἐν λόγω ἑορτῇ. Ἀκολούθως ἐγένετο ὠραιοτάτη ἑορτὴ, ἔχουσα ἀναστάσιμον οἰκογενειακὸν καὶ κοινωνικὸν χαρακτῆρα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ὁ ἐπίσκοπος Σμολένσκ κ. Μιχαὴλ μετατίθεται εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ἰζέβ, ὁ δὲ ἐπίσκοπος Πσκώβ κ. Ἰωάννης εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Βερολίνου.

— Τὴν 18ην Φεβρουαρίου 1959 ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν ὁ Μητροπολίτης Σεραφεῖμ Λουκιάνωφ, ὁ ὁποῖος διετέλεσεν Ἀρχηγὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Φινλανδίας ἀπὸ 1920-1924 καὶ Ἐξάρχος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην ἀπὸ 1946-1949. Οὗτος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του τὸ 1954 κατόπιν παραμονῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπὶ 37 συναπτά ἔτη.

— Καθ' ἃ γράφει τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς τὸ ἀρτι ληφθὲν τεύχος τοῦ Ἀπριλίου 1959, τὴν 22 Φεβρουαρίου ἐ.ε. εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ μετόχιον τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἐωρτάσθη ἡ 250-ετηρὶς τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ τιμωμένου ναοῦ καὶ ἡ 10-ετηρὶς τῆς ἐπαναλειτουργίας τοῦ μετοχίου Ἀντιοχείας. Τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας παρὰ τῇ Ρωσικῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σεργιουπόλεως κ. Βασίλειος (Σαμάκα) καὶ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὁρενμπουργκ καὶ Μπουζουλοῦκ κ. Μιχαὴλ. Μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ὁ Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ἐξεφώνησε λόγον, εἰπὼν ὅτι τὸ ἐν Μόσχᾳ μετόχιον τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἰδρυθὲν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μητροπολίτου Φιλάρετου, διεδραμάτισε σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ἀποκατάστασιν στενωπότητος συνδέσμου μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου Ἀντιοχείας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πατριάρχης Μόσχας ἐξέθεσεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὴν δρᾶσιν τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' ὡς προισταμένου τοῦ ἐν λόγω μετοχίου. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐτόνισεν, ὅτι αἰσθάνεται μεγάλην ἱκανοποίησιν, διότι βλέπει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Θεοδοσίου τοῦ ΣΤ' ἀξίον διάδοχον τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', προσθέσας ὅτι κατ' αὐτὰς ἔλαβεν ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν του, πλήρη αἰσθημάτων φιλίας καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀκολούθως ὁ Πατριάρχης Μόσχας ἐξήρτη τὴν δρᾶσιν τοῦ νῦν προισταμένου τοῦ ἐν Μόσχᾳ μετοχίου τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἐπισκόπου κ. Βασιλείου, εἰς τὸν ὅποιον ἀπένευμε τὸ ἐκκλησιαστικὸν παράσημον τοῦ Ἀγ. Βλαδιμήρου α' τάξεως.

Εἰς τὴν ἀντιφώνησιν του ὁ ἐπίσκοπος Σεργιουπόλεως κ. Βασίλειος ἐξήρτη τὴν σημασίαν τοῦ μετοχίου διὰ τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσίας καὶ Ἀντιοχείας καὶ ἀνέφερε τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα ἀπὸ μίαν ἐπιστολὴν τοῦ αἰμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξάνδρου: «... τὸ ἐν Μόσχᾳ μετόχιον μας εἰσηλθεν εἰς τὴν δευτέραν ἑκατονταετίαν τῆς ὑπάρξεώς του, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας τοῦτο ἐξεπλήρου μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας τὸν ρόλον τοῦ συνδετικοῦ κρίκου εἰς τὰς πολιτιστικὰς καὶ πνευματικο-θρησκευτικὰς σχέσεις μετὰ τῆς πρεσβυγενούς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας καὶ τῆς ἰσχυρᾶς ἀδελφῆς τῆς καὶ προστάτιδος τῆς Ὀρθοδοξίας — τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας». Μετὰ ταῦτα ἀνέγνωσεν ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Θεοδοσίου τοῦ ΣΤ', εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται μετὰ ἄλλων ὅτι τὸ μετόχιον αὐτὸ ἀποτελεῖ «σύμβολον τῶν ὄντως ἀδελφικῶν ἀμοιβαίων σχέσεων, αἱ ὁποῖαι ὑφίστανται ἀρχαίως μετὰ τῶν Ἁγίων Ἐκκλησιῶν Ρωσίας καὶ Ἀντιοχείας», καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπέδωκεν εἰς τὸν Πατριάρχην Μόσχας πολυτίμον ἐγκόλπιον ὡς δῶρον τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὁ ἐπίσκοπος Σεργιουπόλεως κ. Βασίλειος ἔδωκε δεξίωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν ὁ Πατριάρχης

Μόσχας κ. 'Αλέξιος και άλλοι εκπρόσωποι τῆς Ρωσικῆς 'Εκκλησίας, ὁ Πρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς Ὁρησκευμάτων κ. Κάρπωφ και οἱ ἐν Μόσχᾳ πρεσβευταὶ 'Ελλάδος, 'Ηνωμένης 'Αραβικῆς Δημοκρατίας, Σουδάν, 'Ιράκ και Λιβάνου.

— Τὴν 2αν Μαρτίου ἐ.ἐ. ἐωρτάσθη σεμνῶς ἡ 150ῆ ἐπέτειος τῆς ἰδρύσεως τῆς Θεολογικῆς 'Ακαδημίας Λένινγκραντ. Μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν τῆς 'Ακαδημίας ὁ καθηγητῆς κ. 'Βράνωφ ὠμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τῆς ζωῆς και τῆς δράσεως τῆς 'Ακαδημίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της μέχρι σήμερον. Πολλοὶ τῶν τροφίμων τῆς 'Ακαδημίας ἀνεδείχθησαν διαπρεπεῖς θεολόγοι, ὅπως ὁ Τροϊτσκι, ὁ Σκαμπαλανόβιτς, ὁ Λοπουκί, ὁ Πάλμωφ και ὁ Πορκόβσκι, καθὼς και οἱ γίγαντες τῆς ρωσικῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης Β. Β. Μπόλτοφφ και Ν. Ν. Γκλουμτοκόβσκι. Μαθηταὶ τῆς ἐν λόγῳ Θεολογικῆς 'Ακαδημίας ὑπῆρξαν και οἱ Πατριάρχαι Τύχων και Σέργιος, ὡς και ὁ διαπρεπῆς ἱεράρχης και ἐξοχος ρήτωρ Μητροπολίτης Κρουτίτσκις και Κολόμνας κ. Νικόλαος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὴν 24ην Μαΐου ἐ.ἐ. ὁ ὑπουργὸς Ὁρησκευμάτων Γιουγκοσλαβίας κ. Ραντοσάβλεβιτς και ὁ ὑπουργὸς Ὁρησκευμάτων Σερβίας κ. Γιόβανοβιτς ἐδέχθησαν τὸν Πατριάρχην Σερβίας κ. Γερμανὸν και τὰ μέλη τῆς 'Εκκλησιαστικῆς Ἀντιπροσωπείας, ἡ ὁποία κατ' αὐτὰς ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψίν της εἰς τοὺς 'Αγίους Τόπους και τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς. Κατὰ τὴν ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν διαρκέσασαν συνομιλίαν ὁ Πατριάρχης κ. Γερμανὸς ἐνημέρωσε τοὺς ὑπουργοὺς ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ, ὑπογραμμίσας μεταξὺ ἄλλων ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία ἔτυχεν ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς εἰς ὅλας τὰς χώρας, τὰς ὁποίας ἐπισκέφη. Ὁ Πατριάρχης κ. Γερμανὸς ἐξέφρασεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ τὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸ Ὁμοσπονδιακὸν 'Εκτελεστικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον συνετέλεσεν εἰς τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ τοῦ τόσον σημαντικοῦ διὰ τὴν Σερβικὴν 'Εκκλησίαν ταξιδίου.

— Τὴν 3ην 'Ιουνίου ἐ.ἐ. συνῆλθεν εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἡ Σύνοδος τῆς 'Ιεραρχίας τῆς Σερβικῆς 'Εκκλησίας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ. Ἡ Σύνοδος τῆς 'Ιεραρχίας θὰ ἀσχοληθῆ, σὺν τοῖς ἄλλοις, και μὲ τὸ ἐπίμαχον ζήτημα τῆς λεγομένης «Μακεδονικῆς Ὁρθοδόξου 'Εκκλησίας».

— Ἐλήφθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 τεῦχος τοῦ 1959 τοῦ περιοδικοῦ «Ὁρθόδοξος 'Ιεραπόστολος», ἡ ἐκλεκτὴ ὕλη τοῦ ὁποίου εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸ Πάσχα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

'Εκυκλοφόρησε τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 τεῦχος τοῦ Ἀπριλίου 1959 τοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ τῆς 'Εκκλησίας Βουλγαρίας «Ντουχόβνα Κουλτούρα». Ἀπὸ τὴν δημοσιευομένην ὕλην ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ ἄρθρον τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Τυρνόβου κ. Σωφρονίου ἐπὶ τοῦ ἐπικαίρου θέματος «Σχέσεις μεταξὺ τῆς Βουλγαρικῆς Ἐθνικῆς 'Εκκλησίας και τοῦ Βουλγαρικοῦ Ἐθνικοῦ Κράτους». Εἰς τὸ ἴδιον τεῦχος δημοσιεύεται και κριτικὴ τοῦ λογίου ἐπισκόπου Μακαριουπόλεως κ. Νικόλαου ἐπὶ τῆς μελέτης «Θεῖα Εὐχαριστία» τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Μάρκου Σιώτη. Ἐν συμπεράσματι ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος ἐκφράζει τὴν ἱκανοποίησιν του ἐκ τῆς διαπιστώσεως ὅτι συμπίπτουν αἱ ἀπόψεις του μὲ τὰς ἀπόψεις τοῦ συγγραφέως τῆς κρινομένης ὥραιας μελέτης ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς θείας εὐχαριστίας. «Τὸ πόνημα τοῦ Μάρκου Σιώτη, κατὰ τὸν ἐπίσκοπον Νικόλαον, ἀποτελεῖ πολῦτιμον συμβολὴν εἰς τὴν ὀρθόδοξον θεολογικὴν γραμματείαν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν διασάφισιν τοῦ προβλήματος τῆς οὐσίας τῆς θείας εὐχαριστίας. Κατὰ τὸ πνεῦμα και τὴν ἀντίληψιν εἶναι αὐστηρῶς ὀρθόδοξον».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας 'Ιωάννης ΚΓ' τὴν 15ην Μαΐου ὠνόμασε «Καθολικὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν» τὸν Ἐφημέριον τοῦ ἐν Ἀθῆναις ρωμαιοκαθολικοῦ ναοῦ Ἀγ. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου. Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου θὰ γίνῃ εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν Ἀθηνῶν τὴν Κυριακὴν 21 'Ιουνίου.

— Ὁ Πάπας ἐδέχθη τὴν 11ην 'Ιουνίου εἰς ἐπίσημον ἀκρόασιν τὸν Πρόεδρον τῆς τουρκικῆς Δημοκρατίας κ. Τζελάλ Μπαγιαρ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδόμενον «Μηνιαῖον Δελτίον Πληροφοριῶν», τὸ αὐξανόμενον ἐν τῇ Δύσει ἐνδιαφέρον περὶ τῆς θεολογίας τῆς Ἀνατολικῆς 'Εκκλησίας ὤθησε τὸ ἐν Bossey τῆς Γενεύης Οἰκουμενικὸν Ἰνστιτούτον νὰ καθιερώσῃ εἰδικὴν σειρὰν μαθημάτων διὰ τοὺς ξένους ἀπὸ 19-25 Ἀπριλίου ἐ.ἐ. Προσῆλθον περὶ τοὺς 40 ἐκ Γερμανίας, Ἀγγλίας, Δανίας, Ἀμερικῆς. Τὰ διδασθέντα θέματα ἦσαν τὰ ἐξῆς: «Εἰσαγωγή εἰς τὴν Λειτουργικὴν Θεολογίαν», «Λειτουργία και Δόγμα», «Ἡ Λειτουργικὴ ἀντίληψις περὶ χρόνου και τόπου», «Σχέσις τῆς Λειτουργίας μὲ τὴν λατρευτικὴν ζωὴν ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ», «Λειτουργικά θέματα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος». Ἐν συνεχείᾳ οἱ συγκεντρωθέντες παρηκολούθησαν τὰς ἀκολουθίας τῆς Μ. Ἑβδομάδος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ρωσικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων.

— Εἰς τὸ κατά τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1959 ἐκδοθὲν φύλλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κέντρου «Istina» δημοσιεύεται γαλλιστὶ ὀμιλία τοῦ Père J. La Guillou, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὗτος συνιστᾷ τὴν στενωτέραν ἀλληλογνωριμίαν Ὁρθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων και συνεργασίαν διὰ τῆς ἀπὸ κοινου ἐκδόσεως ἔργων τῶν Πατέρων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος, 1, Οἰκουμενικά. Θεσσαλονίκη 1959. Σελ. 64.

Βασιλείου Θ. Σταυρίδου, Καθηγητοῦ τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. Ἡ Ἀλεξανδρινὴ Σχολὴ μετὰ τὸν Ὀριγένην. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Ὁρθοδόξιας». Ἰσταμπούλ 1959. Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου Ἀριθ. Ἐκδόσεως 69. Σελ. 94.

Ἱεράς Μητροπόλεως Κοζάνης και Σερβίων, Εἰς τιμὴν και μνήμην. Ἐν Κοζάνῃ, 1959. Σελ. 32.

Irénee-Henri Dalmais o. p., Professeur à l'Institut Supérieur de Liturgie de Paris, Les liturgies d' Orient. Σελ. 126.

Κ. Μαμώνη, Χειρόγραφοι κώδικες τῆς Βιβλιοθήκης τῆς «Ἐστίας» Ν. Σμύρνης. Ἀνάτυπον «Μικρασιατικὰ Χρονικά». Τόμος Η', σελ. 243-266 (1958). Ἀθῆναι 1959. Σελ. 26.

Ἀπ' τῆ ζωῆ και ἀπ' τὴν ἀγάπην. Ἀνώνυμος Αὐτοβιογραφίαις. Μετάφρασις ἀπὸ τὰ Γερμανικά ὑπὸ Εὐριδίκης Ἰω. Φιλ. κ. Πιπίδου, Ἀθῆναι 1959. Σελ. 198.

Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου Αἴμου. Ἀρχεῖον Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος Πηνελόπης Δέλτα. 1. Γερμανοῦ Καραβαγγέλη, Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγὼν (Ἀπομνημονεύματα). Ἐκδόσις δευτέρα. Ἐπιμελεῖα Βασιλείου Λαοῦρδα. Πρόλογος Στίλπωνος Π. Κυριακίδου. Εἰσαγωγή Κλεοβούλου Τσοῦρκα. Θεσσαλονίκη 1959. Σελ. 142.

Χ. Μαυρᾶ — Βίβλα, Ἐρμηνεῖα τοῦ Συντάγματος. Ἀθῆναι 1959. Σελ. 88.

Μιχαὴλ Κ. Κύρκου Βουλευτοῦ (Θεσ)νίκης, Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία και ὁ δημοκρατικὸς και λαϊκὸς χαρακτήρ αὐτῆς. 1959. Σελ. 38.

Ἀρχιμανδρίτου Θεοφίλου Ν. Σιμπούλου, Θεσις Κλήρου και Λαοῦ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Θ.Φ.Σ. τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (Ἐπιτηρηθένον). Ἀθῆναι 1959. Σελ. 72.

Γεωργίου Π. Σωτηρίου, Θεολόγου—Καθηγητοῦ, Ἱεροκλήρικος Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, Ἐβότια Κηρύγματα. 70 σύντομα κηρύγματα εἰς τὰς κινήτας και ἀκινήτους ἑορτάς. Μυτιλήνη 1959. Σελ. 154.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

*Έχοντας υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 § 1 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ 'Εφημερίου τῆς 'Ενορίας τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης Καλλιθέας Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς 'Εφημεριακῆς θέσεως

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 8ῃ 'Ιουνίου 1959

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

'Ιερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

*Έχοντας υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 παρ. 2 ἔδ. 2 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τοῦ 'Ιεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἐνορίας καὶ κοινότητος Ἐλαφοτόπου καὶ 'Ιεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῆς ἐνορίας καὶ Κοινότητος Κληματιᾶς, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων, πρὸς πληρῶσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἰωάννινα τῇ 29ῃ Μαΐου 1959.

† Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ

'Ιερά Μητρόπολις Φλωρίνης, Ἀλμωπίας καὶ Ἑορδαίας

*Έχοντας υπ' όψει τὰς διατάξεις τοῦ Νομ. Διατάγματος υπ' ἀριθ. 3.859/58 ὡς καὶ τὴν υπ' ἀριθ. πρωτ. 8.028/1959 Ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Οἰκονομικῶν, προσκαλοῦμεν ἱερεῖς Θεολόγους ἢ ἀποφοίτους Ἀνωτέρων ἢ Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων ἢ Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, μὴ καταγομένους ἐκ τῶν περιοχῶν τῆς Ἠπείρου, Μακεδονίας καὶ Θράκης, ὅπως καταλάβωσιν Ἐφημεριακὰς θέσεις Παραμεθορίων Ἐνοριῶν τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν. Οἱ ὡς ἄνω ἱερεῖς, διοριζόμενοι εἰς τὰς ὡς ἄνω Ἐνορίας, θὰ λαμβάνωσιν ὡς ἐπίδομα τὸ ἐν δεύτερον (1/2) τῶν μηνιαίων αὐτῶν ἀποδοχῶν, ἀνεξαρτήτως πληθυσμοῦ τοῦ συνοικισμοῦ κ.λ.π. τῆς ἑδρας τῆς Ἐνορίας.

Τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω ἐπιδόματος δικαιοῦνται καὶ ἅπαντες οἱ Ἐφημέριοι, οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς Ἐνορίας χωρίων μέχρις ἑβδομήκοντα (Ἀριθ. 70) οἰκογενειῶν τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν, τόσον οἱ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 3.859/58 ὑπηρετοῦντες, ὅσον καὶ οἱ μετὰ τὴν ἰσχύν του διορισθόμενοι, ἀνεξαρτήτως τόπου καταγωγῆς.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 4ῃ 'Ιουνίου 1959.

† Ὁ Φλωρίνης - Ἀλμωπίας καὶ Ἑορδαίας Βασίλειος

'Ιερά Μητρόπολις Διδυμοτείχου καὶ Ὁρσειαδῶς

*Έχοντας υπ' όψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱ. Ναῶν: 1. Ἁγίου Δημητρίου τοῦ χωρίου Ἀσημένιον, 2. Ἁγίου Νικολάου τοῦ χωρίου Δαδιά καὶ 3. Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ χωρίου Ἰσαάκιον, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Διδυμοτείχῳ τῇ 30ῃ Μαΐου 1959.

'Ιερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Νεραϊδοχωρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/40 Α.Ν. «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τῶν Ἀναγκ. Νόμων 536/45 καὶ 540/45, ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά.

Ἐν Τρικκάλοις τῇ 3ῃ 'Ιουνίου 1959

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος

'Ιερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

*Έχοντας υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 § 1 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ὁ Ἅγιος Νικόλαος Σκούρας, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ δελτίον «Ἐκκλησία» τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 20ῃ Μαΐου 1959.

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Κυπριανός.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΝΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† Ὁ Φακίδος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σεβ. Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου, Μία ἀκτινοβολία Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι.

Παν. Μπρατσιώτου, Κοσμητορὸς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ, Χριστιανισμὸς καὶ Ἔργασια (Α').

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Καλύβα, Ἡ ἠθικὴ κρίσις. Ἰωάννου Ἀναστασίου, δ. Θ., Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰουστίνου καὶ τῶν Στωϊκῶν περὶ ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως.

Παρατηρήσεων Στήλῃ.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιογραφία.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερῶν.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: Κων. Ἱερὸς Πλατανίτης
Ἐφηλάντου 66, Ἁγία Βαρβάρα Αιγάλεω.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.